

การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยว ปริมณฑลฝั่งตะวันออก

Media design linking tourism in the eastern suburbs

¹ภาสกรฤกษ์ ศรีสารคาม, ²ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา และ ³สมชาย เซวีเซต

¹นักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์, ²รองศาสตราจารย์, ³ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สาขาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

E-mail : phasakrit.srk@gmail.com, momojojo108@gmail.com, kssomcha@yahoo.com ,

Tel. 080-0809593, 080-5513584, 095-9562838

¹Phasakrit Srisarakham, ²Songwut Egwutvongsa and ³Somchai Seviset

¹Students of the product design technology course, ²Associate Professor, ³Assistant Professor
Technology of Industrial Product Design, Master of Industrial Education

Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

E-mail : phasakrit.srk@gmail.com, momojojo108@gmail.com, kssomcha@yahoo.com,

Tel. 080-0809593, 080-5513584, 095-9562838

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวปริมณฑลฝั่งตะวันออก 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวปริมณฑลฝั่งตะวันออก เครื่องมือการวิจัยแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง 5 ระดับ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวในเขตประเวศ จำนวน 50 คน โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ความเชื่อมั่น Cronbach's alpha=0.728 (n=3) มีวิธีการดำเนินการวิจัยโดยศึกษาข้อมูลรูปแบบการท่องเที่ยวพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ โดยวิเคราะห์ตามปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมที่แตกต่างด้านอายุ เพศและการศึกษา ซึ่งปัจจัยที่ได้จำนวน 5 ปัจจัย นำสู่กระบวนการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวปริมณฑล

ผังตะวันออก โดยพัฒนาแนวความคิดการออกแบบ จำนวน 3 รูปแบบ Design 1 และ Design 3 มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} \bar{X}=4.20$, S.D.=0.86), ($\bar{X} \bar{X}=4.20$, S.D.=0.66) รองลงมา คือ Design 2 มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} \bar{X}=4.06$, S.D.=0.57) โดยนำสื่อประชาสัมพันธ์เข้าสู่ขั้นตอนการประเมิน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในเขตประเวศ กรุงเทพฯ ได้มีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} \bar{X}=4.18$, S.D.=0.82)

คำสำคัญ : สื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยว, ปริณพทลผังตะวันออก, การท่องเที่ยว

Abstract

The objective of this research is 1) To design media linking tourism in the eastern suburbs 2) to assess the satisfaction with the tourism media linking the eastern suburbs. Research tools is 5-level structural block. Population and sample groups are tourist groups in Prawet District, amount 50 people by accidental sampling method analyze the average (Mean) and standard deviation (Standard Deviation : S.D.) Confidence Cronbach's alpha=0.728 (n=3). There is a method of conducting research by studying tourism model information. Tourist behavior in this area by analyzing according to factors that affect different behaviors such as age, gender, education. In which 5 obtained factors lead to the media design process that linking tourism in the eastern suburbs. By developing design concepts 3 styles Design 1 and Design 3 are

very appropriate ($\bar{X} \bar{X}=4.20$, S.D.=0.86), ($\bar{X} \bar{X}=4.20$, S.D.=0.66) followed by the 2nd design is very appropriate ($\bar{X} \bar{X}=4.06$, S.D.=0.57). By bringing the media into the evaluation process by a group of tourists coming to travel in Prawet District, Bangkok was satisfied at a high level ($\bar{X} \bar{X}=4.18$, S.D.=0.82)

Keyword : Media linking tourism, Eastern Suburbs, Tourism

บทนำ

ท่ามกลางสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ซึ่งปรากฏการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจที่มีความเข้มข้นมากขึ้น ตลอดจนสภาพสังคมที่ปรากฏการเชื่อมโยงและสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยกันที่มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้นในยุคปัจจุบันและอนาคตข้างหน้า โดยการพัฒนาเทคโนโลยีในสังคมของมนุษย์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ซึ่งด้วยสภาพการณ์ของสังคมและสิ่งแวดล้อมมนุษย์ล้วนส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยภาครัฐนั้นมีการสนับสนุนให้เกิดการปฏิรูปประเทศที่มุ่งเน้นพัฒนาไปสู่ความสมดุลและยั่งยืน ในความรับผิดชอบของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ที่มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ขึ้นมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยมีการกำหนดแผนงานการพัฒนาและโครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการตามประเด็นกำหนดทิศทางการพัฒนาด้วยการพัฒนาภาคสังคมเมืองและพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ โดยสร้างความเข้มแข็ง

จากฐานการผลิตและบริการเดิมด้วยการอาศัยศักยภาพของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ให้บุคคลในท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสังคมเมืองอย่างมีคุณภาพ โดยอาศัยยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกระบวนการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ 9 มุ่งหมายการกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง ด้วยการอาศัยการท่องเที่ยวซึ่งถือเป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจระดับมหภาคและระดับจุลภาคของประเทศไทย โดยแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่เป็นเมืองหลวงและศูนย์รวมศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนความเจริญด้านต่างๆ ดังคำกล่าว “กรุงเทพเมืองหลวงอันศิวิไล” ที่นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศให้ความสนใจ เพื่อสร้างให้เกิดรายได้สู่ชุมชน และลดการกระจุกตัวของกิจกรรมเศรษฐกิจในชุมชนเมือง จึงควรมีการสร้างโอกาสนำเสนอพื้นที่ท่องเที่ยวด้วยการอาศัยศักยภาพของท้องถิ่นตนเอง ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น โดยเขตประเวศ กรุงเทพฯ นั้นถือเป็นเขตที่มีศักยภาพของพื้นที่ อันสามารถนำมาสร้างเสริมให้เกิดการสนับสนุนการท่องเที่ยว เนื่องจากเขตประเวศมีประวัติอันยาวนานหลายร้อยปี มีพื้นที่ที่บันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มากมายในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนที่มีความงดงาม อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่มีผู้คนต่างศาสนาและเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกัน จึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญจำนวนมากที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจอีกทั้งเป็นสิ่งเชื่อมโยงการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญ ในการศึกษาพบว่าปัญหาข้อส่อปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นก่อให้เกิดสื่อนี้ใหม่และสื่อก้าวจึงมีช่องว่างในการเข้าถึงสื่อของผู้คนในแต่ละวัย งานวิจัยนี้จึงนำการผสมผสานของสื่อเข้ามาแก้ปัญหาเดิมเติมเต็มในสิ่งที่ขาดหายไปเพื่อให้สื่อ

มีคุณภาพในการนำไปใช้งาน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ไม่น่าก็น้อย การศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเขตประเทศ และออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงการท่องเที่ยวนั้นจึงถือเป็นอีกหนึ่งแรงที่การวิจัยฉบับนี้จะสามารถช่วยสร้างทิศทางและโอกาสให้เกิดขึ้นในการร่วมสร้างสรรค์สื่อประชาสัมพันธ์ และผลิตภัณฑ์ที่มีความเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ประเทศ กรุงเทพฯ ให้สามารถเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจทางด้านการท่องเที่ยวของชุมชนให้พัฒนา มากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยเพิ่มอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่บุคคลในชุมชน อีกทั้งยังยกระดับรายได้ให้มากยิ่งขึ้น จากการท่องเที่ยว

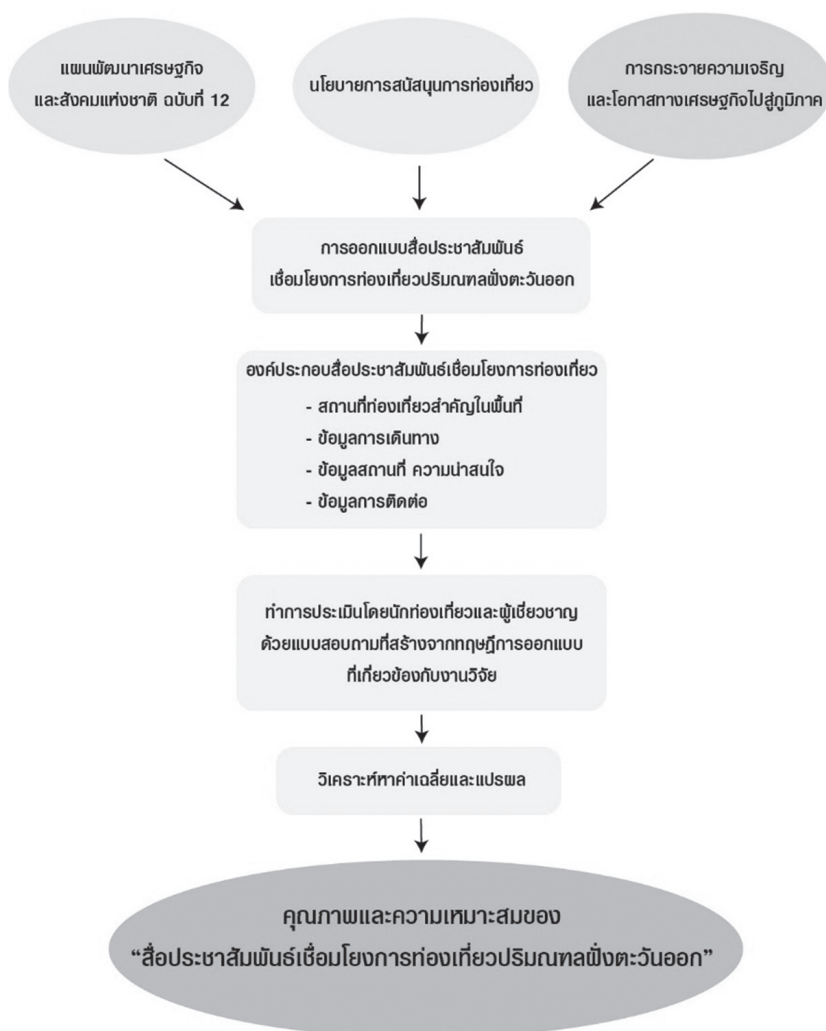
2.วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวปริมณฑล ผังตะวันออก

2.2 เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยง การท่องเที่ยวปริมณฑลผังตะวันออก

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวความคิดการวิจัย

4.วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วัตถุประสงค์ที่ 1 : เพื่อออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวปริณทลผ้งตะวันออก

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ จำนวน 3 ท่าน โดยมีประสบการณ์ในการวิเคราะห์และออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ ด้วยวิธีการพิจารณาความเหมาะสม ครบถ้วนในด้านข้อมูล รวมถึงกระบวนการในการออกแบบ (คัดเลือกจากคุณสมบัติผู้มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป)

3.1.2 เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (Indepth-Interview) และแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตรฐานค่าระดับ (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยรายหัวข้อ Cronbach's $\alpha=0.917$ ($n=3$)

3.2 วัตถุประสงค์ที่ 2 : เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวปริณทลผ้งตะวันออก

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่เขตประเวศ จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

3.2.2 เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ประเมินตามแบบมาตรฐานค่าระดับ (Rating Scale) และวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยรายหัวข้อ Cronbach's $\alpha=0.728$ ($n=3$)

4.สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวบริเวณทลฝ่งตะวันออก โดยสามารถแยกรายละเอียดประเด็นการศึกษาออก ดังนี้

4.1.1 ผลวิเคราะห์ข้อมูลสื่อประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เขตประเวศจากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ในพื้นที่เขตประเวศซึ่งมีผลการรวบรวมรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการรวบรวมข้อมูล สื่อประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เขตประเวศ

สถานที่ท่องเที่ยว	ชนิดและรูปแบบ	ลักษณะสื่อประชาสัมพันธ์
สวนหลวง ร.9 	เว็บไซต์	สื่อประชาสัมพันธ์ ตัวเว็บไซต์มีความน่าสนใจ รวบรวมข้อมูลของสถานที่ไว้ค่อนข้างครบ มีการอัปเดตเป็นปัจจุบัน การใช้งาน เข้าใจง่ายในด้านฟังก์ชันการใช้งาน รูปแบบมีความทันสมัย
ศูนย์กีฬาบึงหนองบอน 	สื่อสังคมออนไลน์	สื่อประชาสัมพันธ์ เฟซบุ๊กมีการอัปเดตกิจกรรม ข่าว อยู่บ้างแต่ถือว่ายังไม่สม่ำเสมอ ขาดการโต้ตอบกับผู้เข้ามาสอบถามข้อมูล การใช้งาน ในการตั้งคำถาม หรือสอบถามข้อมูล ยังขาดการให้ข้อมูลกลับ หน้าเฟซบุ๊กไม่ค่อยมีความน่าสนใจ กิจกรรมและคอนเทนต์ยังไม่ค่อยหลากหลายเท่าที่ควร

ศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง 	สื่อสังคมออนไลน์, เว็บไซต์	สื่อประชาสัมพันธ์ เฟซบุ๊กมีความน่าสนใจ มีการตอบกลับในด้านข้อมูลให้กับผู้มาสอบถามอย่างรวดเร็ว อัปเดตข่าวและกิจกรรม รวมถึงคอนเทนต์เป็นปัจจุบัน ในส่วน of เว็บไซต์ บล็อกที่เขียนข้อมูลให้ข้อมูลค่อนข้างครบถ้วนและชัดเจนดี การจัดวางรูปแบบมีความง่ายต่อการอ่านและศึกษา การใช้งาน เฟซบุ๊ก มีความสะดวกในการสอบถามข้อมูลและเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงอัปเดตกิจกรรมต่างๆที่ทางสถานที่จัด เว็บไซต์ สะดวกในการสืบค้นและหาข้อมูลสถานที่ศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง
ตลาดนัดรถไฟศรีนครินทร์ 	สื่อสังคมออนไลน์	สื่อประชาสัมพันธ์ เฟซบุ๊กมีความน่าสนใจ มีการอัปเดตข้อมูลเป็นปัจจุบัน เนื้อหาคอนเทนต์มีความน่าสนใจรวมถึงข้อมูลกิจกรรมด้วย การใช้งาน การสอบถามข้อมูล มีความสะดวกมีการตอบกลับอย่างรวดเร็ว
วัดกระทุ่มเสือปลา 	สื่อสังคมออนไลน์	สื่อประชาสัมพันธ์ เฟซบุ๊กขาดการอัปเดตข้อมูลเป็นเวลานาน ไม่มีคอนเทนต์ที่น่าสนใจสักเท่าไร การใช้งาน ไม่สะดวกในการสอบถามหรือหาข้อมูล

เขตประเวศ 	สื่อสังคมออนไลน์, เว็บไซต์, หนังสือ,แผ่นพับ	สื่อประชาสัมพันธ์ เฟซบุ๊กมีการอัปเดตกิจกรรมเป็นปัจจุบัน เว็บไซต์มีการปรับปรุงในด้านรูปแบบให้มีความทันสมัย หนังสือ ครบถ้วนในด้านเนื้อหาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน แผ่นพับ ยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร เนื้อหาข้อมูลครบถ้วนเยอะ ทำให้ยากต่อการอ่าน เนื่องจากอักษรตัวเล็ก การใช้งาน เฟซบุ๊กเข้าดูการอัปเดตกิจกรรมได้ แต่ในด้านการสอบถามข้อมูลยังไม่เห็นการถามมาตอบไป เว็บไซต์ ในด้านการหาข้อมูลหรือเอกสารทางราชการนั้นสะดวกดี แต่ในด้านข้อมูลการท่องเที่ยวยากต่อการเข้าถึงข้อมูล หนังสือ มีในรูปแบบไฟล์เล่มหนังสือ ทำให้ไม่สะดวกในการค้นหาเพื่อนำมาใช้งาน แต่ในด้านข้อมูลมีความครบถ้วน แผ่นพับ เนื้อหามีความหนาแน่นเกินไป ทำให้ยังไม่น่าสนใจในการหยิบอ่าน และอักษรมีขนาดเล็กทำให้อ่านยาก และสีบนพื้นในรูปแบบไฟล์ ทำให้ไม่สะดวกในการใช้งานสำหรับบุคคลทั่วไป
--	--	--

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน พบว่า สื่อประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เขตประเทศ ปัจจุบันสื่อมีความทันสมัยมากขึ้น จึงทำให้เกิดรูปแบบสื่อที่มาในรูปแบบออนไลน์ จนทำให้สื่อที่เป็น ออฟไลน์ที่หิบบ้างต้องได้นั้นเริ่มหายไปจากการใช้งาน แต่ในทางกลับกันก็ยังมีข้อด้อยในทางด้านการบริหารจัดการ การใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม จึงทำให้สื่อที่มีนั้นขาดความน่าสนใจ รวมถึงคุณภาพทางด้านการให้ข้อมูลไปยังกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นเป้าหมายโดยตรงจะค่อนข้างน้อย โดยสื่อที่เป็นรูปแบบออฟไลน์นั้นสามารถสนับสนุนปัญหาของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุที่ไม่ทันต่อเทคโนโลยีหรือความทันสมัยเทคโนโลยีอยู่ด้วย จึงอาจสรุปได้ว่าสื่อในทั้ง 2 รูปแบบนั้นยังต้องดำเนินการร่วมกันอยู่เพื่อลดช่องว่างของการประชาสัมพันธ์โดยไม่อาจละทิ้งการประชาสัมพันธ์แบบใดแบบหนึ่งไป อาศัยการอ้างอิงเหตุผลเชื่อมโยงความทันสมัยต่อยุคปัจจุบันและยังคงคุณภาพทางด้านข้อมูลไว้ เพื่อความครอบคลุมการประชาสัมพันธ์ในทุกกลุ่มบุคคลนักท่องเที่ยวทุกวัยและประชาชนทั่วไป

4.1.2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลสื่อประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เขตประเทศ ผลลัพธ์การศึกษาสื่อประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เขตประเทศ โดยใช้หลักการเทคนิควิเคราะห์ (SWOT) เพื่อการหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสื่อประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เขตประเทศ

ที่	สื่อประชาสัมพันธ์	S (จุดแข็ง)	W (จุดอ่อน)	O (โอกาส)	T (อุปสรรค)
1.	เว็บไซต์ 	มีความทันสมัย อัปเดตข้อมูลได้อย่างทันทั่วทั้ง	การได้ตอบในการสื่อสารค่อนข้างช้า	สามารถพัฒนารูปแบบได้	ข้อจำกัดทางด้านข้อมูลและผู้ดูแลสื่อประชาสัมพันธ์
2.	สื่อสังคมออนไลน์ 	ทันสมัย รวดเร็ว สะดวกในการเข้าถึงข้อมูล	ข้อมูลที่มีสื่อสาร มีโอกาสผิดพลาดได้ง่าย และขาดความถูกต้อง	สามารถพัฒนาต่อยอดได้	ข้อจำกัดทางด้านข้อมูลและรูปแบบ
3.	หนังสือ 	ข้อมูลมีความชัดเจน เข้าถึงคนทุกกลุ่มได้	ไม่ทันสมัย และข้อมูลไม่ได้ถูกสรุปให้กระชับรัด	สามารถอัปเดตข้อมูลให้ทันต่อยุคสมัยได้	มีอายุการใช้งานและมูลค่าในการตีพิมพ์
4.	แผ่นพับ 	สะดวกในการสื่อสาร ข้อมูลชัดเจน รูปแบบเข้าใจง่าย	พื้นที่ในการสื่อสารข้อมูลค่อนข้างจำกัด	สามารถอัปเดตและพัฒนารูปแบบได้	มีอายุการใช้งาน

สรุปผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SWOT สื่อประชาสัมพันธ์ที่พบสำหรับเขตพื้นที่เขตประเวศ โดยสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปรากฏในพื้นที่และมีการใช้งานอยู่นั้น ประกอบด้วยรายละเอียดที่สามารถสรุปออกเป็นจุดเด่นและจุดด้อย เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ ดังนี้

จุดเด่น คือ

1. ความชัดเจนของข้อมูลและความทันสมัย ส่งผลต่อคุณภาพของสื่อที่มีอยู่ในพื้นที่
2. สื่อประชาสัมพันธ์ สามารถพัฒนาต่อยอดได้
3. สามารถเข้าถึงบุคคลได้หลากหลายช่วงอายุ
4. ข้อมูลสามารถเข้าถึงได้สะดวก

จุดด้อย คือ

1. การตอบโต้และให้ข้อมูลกับผู้สอบถาม ยังมีความช้าอยู่บ้าง
2. มีข้อจำกัดทางด้านข้อมูลและรูปแบบ
3. มีอายุการใช้งานสำหรับสื่อออฟไลน์

สรุปผลการวิเคราะห์ ตามแนวคิด SWOT สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสม นั้นควรมีการเชื่อมโยงปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องทางด้านอายุกลุ่มเป้าหมาย และต้องสามารถโต้ตอบกับผู้บริโภคในลักษณะของสื่อประชาสัมพันธ์แบบเก่าและสื่อประชาสัมพันธ์แบบใหม่ สอดคล้องกันกับกลุ่มประชากรนักท่องเที่ยวในด้านของช่วงวัย ความชื่นชอบ รสนิยม ความเชื่อ ตลอดจนมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมด้วย

4.1.3 ขั้นตอนการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยว
ปริณทลฝั่งตะวันออก โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เดิมที่มีอยู่ในพื้นที่ และเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT ซึ่งสามารถอธิบายสื่อประชาสัมพันธ์เดิม และนำมาพัฒนาต่อยอดในการสร้างสรรค์ขั้นต่อไป

ตารางที่ 3 สื่อประชาสัมพันธ์เดิมในพื้นที่

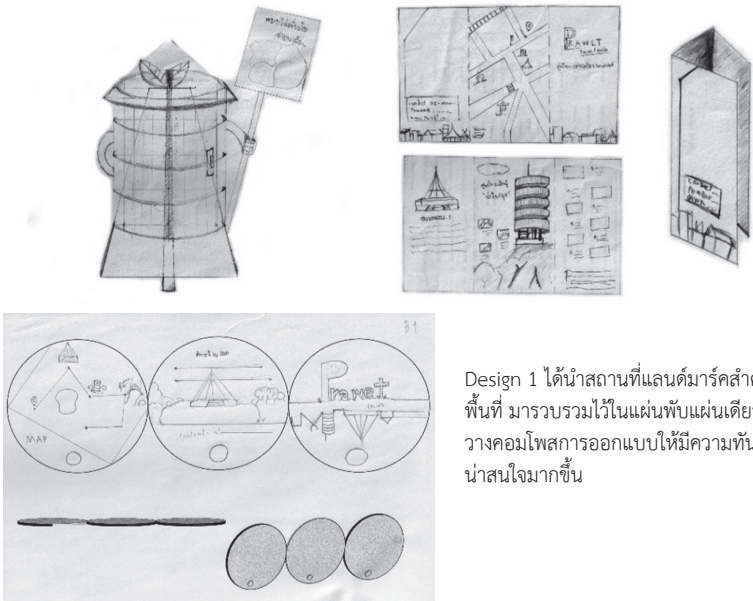
สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทหนังสือ		
O – Opportunity - เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีมานานแล้ว - หาซื้อได้สะดวก T – Threat - ทุนขั้นต่ำในการผลิตที่มาก - มีอายุการใช้งาน	 S - Strength - ข้อมูลครบถ้วน - เข้าถึงคนทุกกลุ่มได้	W – Weakness - สื่อประชาสัมพันธ์ไม่ทันสมัย - มีความเสื่อมได้ง่าย

สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทแผ่นพับ	
O – Opportunity - พัฒนาข้อมูลและรูปแบบได้สะดวก	 S - Strength - สะดวกในการสื่อสารข้อมูล - รูปแบบเข้าใจง่าย T – Threat - มีอายุการใช้งาน

สื่อประชาสัมพันธ์ประเภทเว็บไซต์		
	S - Strength - มีความทันสมัย อัปเดตข้อมูลได้อย่างทันท่วงที	
	O – Opportunity - สามารถพัฒนารูปแบบได้	T – Threat - ข้อจำกัดทางด้านข้อมูลและผู้ดูแลสื่อ

สื่อสังคมออนไลน์	
	S - Strength - ทันสมัย รวดเร็ว สะดวกในการเข้าถึงข้อมูล
	O – Opportunity - สามารถพัฒนารูปแบบได้

สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ที่ปรากฏพบว่า สื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบและแผ่นพับ เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยเลือกนำมาทำการออกแบบ เนื่องจากสามารถสื่อสารถึงผู้มาท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุได้ง่ายที่สุด และสามารถประยุกต์เข้ากับสื่อออนไลน์ที่มีในปัจจุบันได้หลากหลายประเภท เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงด้านข้อมูลที่เป็นในการท่องเที่ยวเขตพื้นที่ประเวศ กรุงเทพฯ และมีความสะดวกในการพัฒนาในอนาคต นำสู่ขั้นตอนการระดมความคิด (Idea Sketch) ซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์

Design 1 ได้นำสถานที่แลนด์มาร์คสำคัญในพื้นที่ มารวบรวมไว้ในแผ่นพับแผ่นเดียว และจัดวางคอมโพสการออกแบบให้มีความทันสมัยและน่าสนใจมากขึ้น

Idea Sketch 1

Idea Sketch 2

Idea Sketch 3

แบบร่างแผ่นพับรูปแบบแรก

แบบร่างแผ่นพับวงกลมแบบแรก

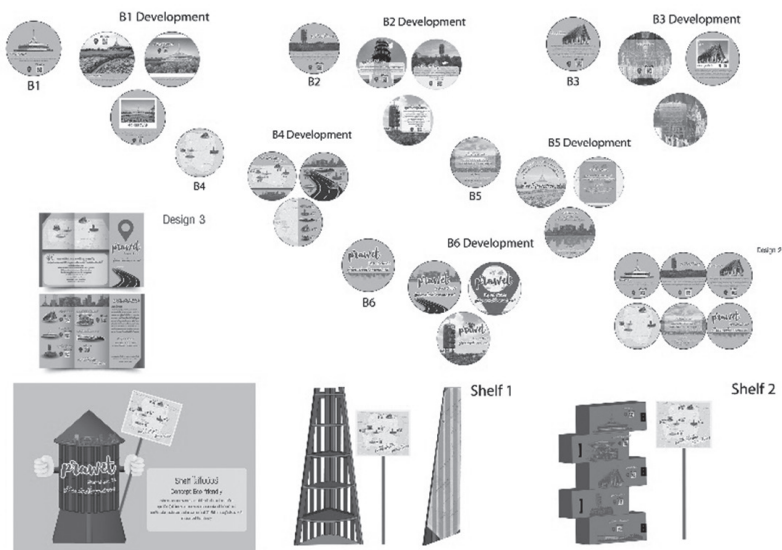
แบบร่างชั้นวางแบบแรก

ภาพที่ 1 กระบวนการร่างภาพตามความคิดเบื้องต้น “Idea Sketch 1, 2, 3”

Idea Sketch 1 คือการออกแบบแผ่นพับรูปแบบแรก ได้รับแรงบันดาลใจในการออกแบบมาจากสถานที่ต่างๆ ในพื้นที่ นำมาถ่ายทอดในรูปแบบลายเส้นที่มีรายละเอียดพอประมาณเพื่อขั้นตอนในการลดทอนรายละเอียด และทำให้เป็นกราฟิกอีกครั้งหนึ่ง

Idea Sketch 2 คือการปรับปรุงรูปแบบแผ่นพับอีกครั้งหนึ่ง โดยอิงรูปทรงเรขาคณิต เลือกแบบวงกลมเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการออกแบบ เนื่องจากมองเห็นว่ามีรูปทรงคล้ายพัด ที่ใช้ประโยชน์ได้นอกจากการเป็นเพียงแค่แผ่นพับที่ให้ข้อมูล

Idea Sketch 3 คือขั้นตอนการออกแบบชั้นวาง ที่มีแนวคิดเกี่ยวเนื่องกับสถานที่ท่องเที่ยวและการใช้งาน

ภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาแบบ Idea Sketch

สรุปผลการวิเคราะห์การระดมความคิดในการวาดแบบร่างทางความคิด “Idea Sketch” นั้นสามารถมองเห็นแนวทางการออกแบบที่สามารถผลิตได้จริง นำเข้าสู่ขั้นตอนของการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์จริง (Sketch Design) ที่มีความเหมาะสม 3 ชิ้นประกอบด้วย ผลงานการออกแบบ ดังนี้

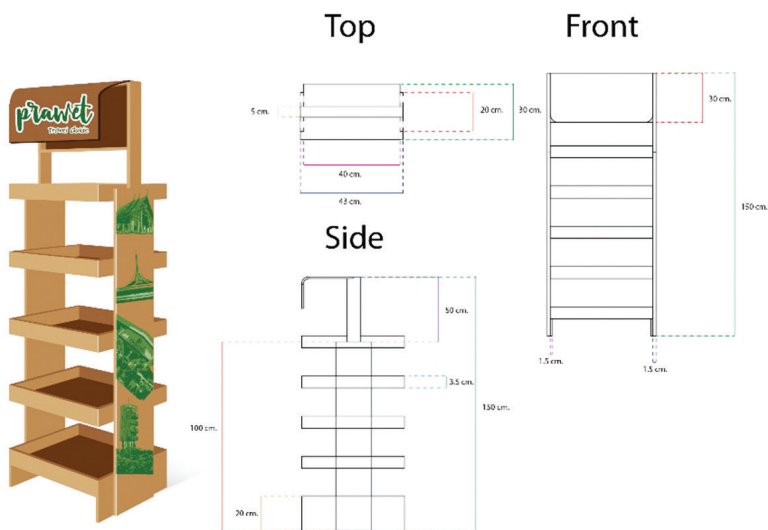
Design 1

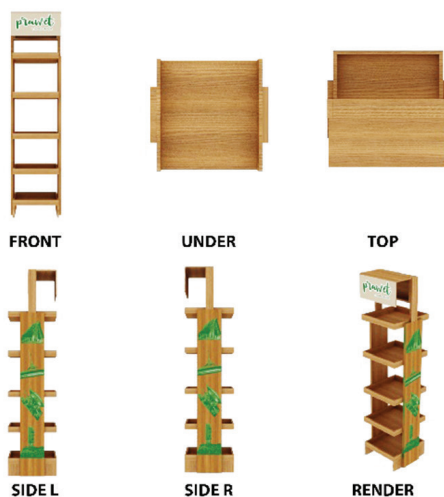
Design 2

Design 2 ได้มีการนำรูปแบบวงกลมมาพัฒนา ตามจุดประสงค์ที่ต้องการให้สามารถใช้งานแทนพัดได้ ในขณะที่พกไปตามสถานที่ต่างๆ และยังมีข้อมูลในการเดินทางไปตามสถานที่ต่างๆ บนแผนที่โดยยึดจากตำแหน่ง GPS เพื่อไม่ให้หลงทาง

ภาพที่ 3 ผลการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวบริเวณชลฝั่งตะวันออก
จำนวน 2 ชิ้น

Design 3 ขั้นตอนการออกแบบ Shelf สำหรับวางแผ่นพับ ได้มีการเลือกรูปแบบที่เหมาะสมในด้านรูปแบบการใช้งานที่หลากหลายและสามารถนำมาพัฒนาต่อไปได้ อีกทั้งในด้านอุตสาหกรรม กระบวนการผลิตที่เหมาะสมไม่ยากจนเกินไปสอดคล้องกับราคาในการผลิต

ภาพที่ 4 ผลการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวบริเวณพลึงตะวันออก
จำนวน 1 ชั้น

ตารางที่ 4 ผลการประเมินสื่อประชาสัมพันธ์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ

ข้อ	เกณฑ์การประเมิน	กลุ่มผู้ประเมิน (N= 3)					
		Design 1		Design 2		Design 3	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1.	สื่อประชาสัมพันธ์มีความเหมาะสมด้านกระบวนการผลิต	4.00	1.00	3.66	0.57	4.66	0.57
2.	สื่อประชาสัมพันธ์มีการบูรณาการข้อมูลสู่การสร้างสรรค์ได้เหมาะสม	4.33	0.57	3.66	0.57	3.33	0.57
3.	สื่อประชาสัมพันธ์มีรูปแบบที่เหมาะสมในการนำมาใช้งาน	4.33	0.57	3.66	0.57	4.66	0.57
4.	สื่อประชาสัมพันธ์มีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค	4.33	1.15	4.66	0.57	4.00	1.00
5.	สื่อประชาสัมพันธ์มีลักษณะการใช้งานที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค	4.00	1.00	4.66	0.57	4.33	0.57
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.20	0.86	4.06	0.57	4.20	0.66
	ค่าระดับความเหมาะสม	ระดับมาก		ระดับมาก		ระดับมาก	

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินสื่อประชาสัมพันธ์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ พบว่า Design 1 และ Design 3 มีความเหมาะสมมาก

($\bar{X} \bar{X}=4.20$, S.D.=0.86), ($\bar{X} \bar{X}=4.20$, S.D.=0.66) รองลงมา คือ Design 2 มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} \bar{X}=4.06$, S.D.=0.57)

4.2 ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวปริมณฑลฝั่งตะวันออก ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยว ในพื้นที่ปริมณฑลฝั่งตะวันออก นั้นสามารถแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล (n = 50)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ปัจจัยทางด้านเพศ		
1.1 เพศชาย	30	60
1.2 เพศหญิง	20	40
2. ปัจจัยทางด้านอายุ		
2.1 อายุต่ำกว่า 20 ปี	0	0
2.2 อายุระหว่าง 20 – 30 ปี	22	44
2.3 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี	18	36
2.4 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี	10	20
2.5 อายุมากกว่า 50 ปี	0	0

3.ปัจจัยทางด้านระดับการศึกษา		
3.1 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี	27	54
3.2 การศึกษาปริญญาตรี	18	36
3.3 การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี	5	10
4. ปัจจัยทางด้านรายได้		
4.1 ระดับรายได้ ต่ำกว่า 20,000 บาท	38	76
4.2 ระดับรายได้ 20,001 – 40,000 บาท	10	20
4.3 ระดับรายได้ 40,001 - 60,000 บาท	2	4
4.4 ระดับรายได้ มากกว่า 60,000 บาท	0	0
ผลรวม	50	100

จากตารางที่ 5 สามารถอธิบายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้ ด้านเพศ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และเป็นเพศหญิง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40

ด้านอายุ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 30 ปี มากที่สุดจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ลำดับต่อมา 41 - 50 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และ มากกว่า 50 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 และอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

ด้านระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา

ตรี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาคือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 และจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10

ด้านรายได้ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 76 รองลงมาได้ 20,001 - 40,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ลำดับต่อมา 40,001 - 60,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และมีรายได้มากกว่า 60,000 บาท จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวบริเวณผิงตงวันออก (n = 50)

ข้อ	รายการประเมินนักท่องเที่ยว (กลุ่มผู้บริโภคร)	ระดับความพึงพอใจ		ระดับความคิดเห็น
		$\bar{X}$	S.D.	
1	สื่อประชาสัมพันธ์ที่พัฒนาใหม่มีความเหมาะสมด้านการใช้งานในพื้นที่ท่องเที่ยวของเขตประเทศ	4.50	0.78	ระดับเหมาะสมมากที่สุด
2	สื่อประชาสัมพันธ์ที่พัฒนาใหม่มีความเหมาะสมในด้านความสอดคล้องการออกแบบกับสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่การใช้งาน (สถานที่ท่องเที่ยว)	4.06	0.86	ระดับเหมาะสมมาก

3	สื่อประชาสัมพันธ์ที่พัฒนาใหม่มีความเหมาะสมด้านการปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ และการส่งผ่านข้อมูลไปสู่นักท่องเที่ยวได้ดี	4.14	0.83	ระดับเหมาะสมมาก
4	สื่อประชาสัมพันธ์ที่พัฒนาใหม่มีความเหมาะสมด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์และการสร้างมุมมองที่สร้างความรู้ถึงถึงความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวได้ดี	4.04	0.80	ระดับเหมาะสมมาก
รวม		4.18	0.82	ระดับเหมาะสมมาก

จากตาราง 6 พบว่าประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวบริเวณทลฝั่งตะวันออก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} \bar{X}=4.18$, S.D.=0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ อันดับที่ 1 สื่อประชาสัมพันธ์ที่พัฒนาใหม่มีความเหมาะสมด้านการใช้งานในพื้นที่ท่องเที่ยวของเขตประเทศ มีค่าระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} \bar{X}=4.50$, S.D.=0.78) อันดับที่ 2 สื่อประชาสัมพันธ์ที่พัฒนาใหม่มีความเหมาะสมด้านปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ และการส่งผ่านข้อมูลไปสู่นักท่องเที่ยวได้ดี มีค่าระดับความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} \bar{X}=4.14$, S.D.=0.83) อันดับที่ 3 สื่อประชาสัมพันธ์ที่พัฒนาใหม่มีความเหมาะสมในด้านความสอดคล้องการออกแบบกับสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่การใช้งาน (สถานที่ท่องเที่ยว) มีค่าระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} \bar{X}=4.06$, S.D.=0.86) อันดับที่ 4 สื่อประชาสัมพันธ์ที่พัฒนาใหม่มีความเหมาะสมด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์และการสร้างมุมมองที่สร้างความรู้ถึงถึงความสวยงามและเป็น

เอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวได้ดี มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$ $\bar{X}$ =4.04, S.D.=0.80)

5.อภิปรายผล

5.1 ขั้นตอนการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยว
ปริณทลฝั่งตะวันออก นั้นนำผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เดิมเข้าสู่กระบวนการ
ออกแบบเพื่อแก้ไขปัญหาที่พบด้วยกระบวนการนำเสนอแนวความคิดการ
ออกแบบ (Idea sketch) เพื่อการสรุปรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ใหม่ (Sketch
Design) ก่อนการผลิตต้นแบบ นำมาซึ่ง 3 แนวความคิดหลักการออกแบบ
จากนั้นขยายผลต่อการออกแบบต้นแบบสื่อประชาสัมพันธ์จริงและทดลอง
การใช้งาน อันประกอบด้วย แผ่นพับประชาสัมพันธ์จำนวน 2 แบบ ชั้นวาง
แผ่นพับและสินค้า 1 แบบ จากนั้นทำการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิแปรผล
ออกมามีความเหมาะสม โดยสอดคล้องกับกรอบแนวความคิดของ (นิรัช
สุดสังข์ 2543 : 29) ที่อธิบายขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ 5 ขั้นตอน
ประกอบด้วย 1) การสร้างความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ 2) การกลั่นกรอง
ความคิด 3) การพัฒนาความคิด 4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ 5) การทดสอบตลาด

5.2 ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวปริณทลฝั่งตะวันออก จากผลการสรุปผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ พบว่า สื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวปริณทลฝั่งตะวันออก มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการนำไปใช้จริง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ และจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้ทำการประเมินและแปรผลออกมามีความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องตามแนวความคิดของกระบวนการตัดสินใจเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์

(Roozenburg, NFM & Eekels, J., 1995; Geoffrey Boothroyd, 1994) โดยอาศัยข้อมูลรายกรณี ประกอบด้วย 1) ข้อมูลและรายละเอียดของปัญหา รายกรณี 2) การเป็นตัวแทนของกรณีศึกษา 3) การเชื่อมโยงข้อมูลรายละเอียด ของแต่ละกรณีเข้ารวมกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดอย่างมี วิจารณญาณ หรือการคิดอย่างมีเหตุและผลขั้นสูง (Rusli Yusufa, et al., 2020; DUNDEE NAVTN-CHANDRA, 1994) ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

6. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สามารถนำสื่อประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวปริมณฑลฝั่ง ตะวันออก ไปประยุกต์ปรับใช้ หรือต่อยอดในงานประเภทอื่นได้หลากหลาย ซึ่งจะสามารถเป็นต้นแบบในอุตสาหกรรมระดับชุมชนเพื่อสร้างเสริมรายได้ ให้กับคนในพื้นที่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาเช่นในยุทธศาสตร์ ที่ 9 ที่มุ่งหมายการกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค อย่างทั่วถึง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้ระบุไว้ในแผนการพัฒนา

7. เอกสารอ้างอิง

- จารุพร เลิศพิสนท์ และคณะ. (2554). แนวโน้มการประชาสัมพันธ์ใน ทศวรรษหน้า (พ.ศ.2554-2563). สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2562. จาก <http://www.commartreview.siam.edu>
- นิรัช สุดสังข์. (2543). การออกแบบอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.

- DUNDEE NAVTN-CHANDRA. (1994). The Recovery Problem in Product Design. *Journal of Engineering Design*, 5(1), 65-86. DOI: 10.1080/09544829408907873.
- Roozenburg, NFM & Eekels, J. (1995). *Product Design: Fundamentals and Methods*. UK. John Wiley & Son Ltd.
- Rusli Yusufa, Sanusib, Razalic, Maimund & Irwan Putra. (2020). Critical Thinking and Learning Outcomes through Problem Based Learning Model Based on LBK Application. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 12(12), 907-918.

การสืบทอดความรู้ด้านซอสามสายของ

ครูเจริญใจ สุนทรวาที

TRANSMISSION OF SAW SAM SAI BY KRU
CHARERNJAI SUNDARAVADIN

วีรศิลป์ ห่วงประเสริฐ

นิสิตระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทรศัพท์: 097-214-7131 E-mail: wisarut_@hotmail.com

Weerasil Huangprasert

Master of Thai Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

Phone: 097-214-7131 E-mail: wisarut_@hotmail.com

ภัทรวดี ภูษาริมย์

รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาดุริยางค์ศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทรศัพท์: 081-903-4335 E-mail: patarawdee@hotmail.com

Patarawdee Puchadapirom

Associate Professor Dr., in Thai Music Department, Faculty of Fine and Applied Arts,
Chulalongkorn University

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังสายการสืบทอดความรู้ วิธีการถ่ายทอดความรู้ และการสืบทอดความรู้ของครูเจริญใจ สุนทรวาที ผลการศึกษาพบว่า (1) ครูเจริญใจ สุนทรวาที ได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดจากพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) หลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยะชีวิน) และครูเทวประสิทธิ์ พาทยโกศล มาบูรณาการเข้ากับความรู้ด้านขับร้องและบุคลิกเฉพาะตน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งเน้นความเรียบง่ายและความพอดี (2) ขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ประกอบด้วยการฝากตัว การถ่ายทอดความรู้ การวัดประเมินผล และการฝึกฝนเรียนรู้จากสถานการณ์จริง (3) การสืบทอดความรู้ประกอบด้วยการถ่ายทอดความรู้ 3 รูปแบบ ได้แก่ ถ่ายทอดโดยยึดหลักความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดจากครูเจริญใจ

สุนทรวาทิน ถ่ายทอดโดยเลือกเฉพาะบางส่วนของวิชาความรู้ และถ่ายทอดโดยบูรณาการตามแนวทางของตนเอง ทั้งนี้ยังมีการสืบทอดความรู้โดยการเผยแพร่ผ่านการจัดการแสดง งานวิชาการ และสื่อรูปแบบต่าง ๆ อย่างไรก็ตามการสืบทอดความรู้ขอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน คงแพร่หลายอยู่ในกลุ่มศิษย์ที่ศึกษาขอสามสายกับครูเจริญใจ สุนทรวาทินโดยตรง

คำสำคัญ : การสืบทอดความรู้, ขอสามสาย, เจริญใจ สุนทรวาทิน

Abstract

The study aims to examine and scrutinize about Saw Sam Sai by Kru Charernjai Sundaravadin, including its line of transmission, ways of transmission and its inheritance. After conducting the study, the result came out as follows: (1) Kru Charernjai Sundaravadin acquired Saw Sam Sai knowledge from Phraya Phumeesavin (Jit Jittasewi), Luang Phairohksiengsaw (Oon Durayacheewin) and Kru Devaprasit Pattayakosol and applied it to his own style, creating his distinctive body of knowledge, which is simple and sufficient. (2) Process of transmission, which is composed of becoming a disciple, knowledge transmission, evaluation and real situation practice. (3) Knowledge transmission, which is divided in three methods, namely, adhering to principles taught by Kru Charernjai Sundaravadin, selecting only certain parts of the knowledge, and transmitting by one's individual style, while there are some other methods available such as conducting exhibitions, academic fairs and publishing through other media.

In addition to what stated above, the transmission of Saw Sam Sai by Kru Charernjai Sundaravadin is still widespread amongst his students.

Keyword : Transmission, Saw Sam Sai, Charernjai Sundaravadin

บทนำ

ผู้เชี่ยวชาญขอสามสายในอดีตมีมากมายท่าน แต่ที่ได้รับการยกย่องเป็นพิเศษจนถือได้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญขอสามสายคนสำคัญแห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีทั้งสิ้น 3 คน ได้แก่ พระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) หลวงไพเราะเสียงขอ (อุ่น ดุริยะชีวิน) และครูเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล ซึ่งแต่ละท่านต่างมีศิษย์คนสำคัญที่มีบทบาทในการสืบทอดความรู้สืบทอดมา ได้แก่ ศาสตราจารย์ อุดม อรุณรัตน์ ศิษย์พระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) ครูประเวศ กุมท (ศิลปินแห่งชาติ) ศิษย์หลวงไพเราะเสียงขอ (อุ่น ดุริยะชีวิน) และคุณภาวาส บุนนาค ศิษย์ครูเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล แต่นอกจากศิษย์ทั้ง 3 คนแล้ว ยังมีผู้ที่ได้รับถ่ายทอดความรู้จากครูผู้เชี่ยวชาญครบทั้ง 3 คน ได้แก่ ครูเจริญใจ สุนทรวาทีน ซึ่งปรากฏว่าท่านสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดนั้นมาบูรณาการปรับใช้ใหม่โดยหลอมรวมเข้ากับองค์ความรู้ด้านขับร้องที่เชี่ยวชาญมาแต่เดิม และลักษณะบุคลิกเฉพาะตน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งเน้นความเรียบง่ายและความพอดี แล้วได้ถ่ายทอดความรู้นั้นให้ศิษย์มากมายหลายคน จนเกิดเป็นสายการสืบทอดความรู้ใหม่ในวงวิชาการขอสามสาย แยกเป็นอิสระจากสายการสืบทอดเดิมของครูผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ซึ่งแสดงให้เห็นชัดว่าครูเจริญใจ สุนทรวาทีนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านขอสามสายที่ดีเลิศถึงขั้นเอตทัคคะ แตกฉานในวิชาความรู้ด้าน

ขอสามสายอย่างละเอียดลึกซึ้งยากที่จะมีผู้ใดเสมอเหมือน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าครูเจริญใจ สุนทรวาทินจะมีศิษย์สืบทอดความรู้ขอสามสายมากมายหลายคน แต่ปัจจุบันปรากฏว่าองค์ความรู้ด้านขอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทินไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย และการถ่ายทอดอยู่ในวงที่จำกัด ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษา เพื่อต้องการทราบถึงกระบวนการที่ใช้ในการสืบทอดความรู้ รวมถึงปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้องค์ความรู้ขอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทินไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ทั้งนี้ผลจากการศึกษายังจะมีส่วนในการช่วยอนุรักษ์และสืบทอดความรู้ด้านขอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทินอีกทางด้วย

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาภูมิหลังสายการสืบทอดความรู้ขอสามสายครูเจริญใจ สุนทรวาทิน
2. ศึกษาวิธีการถ่ายทอดความรู้ขอสามสายครูเจริญใจ สุนทรวาทิน
3. ศึกษาการสืบทอดความรู้ขอสามสายครูเจริญใจ สุนทรวาทิน

วิธีดำเนินการวิจัย

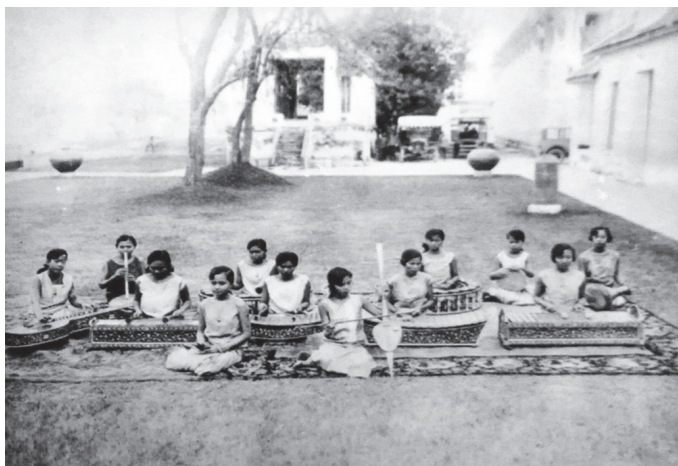
การดำเนินวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งเป็นขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ และขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นเตรียมการ เป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและหนังสือ ขั้นดำเนินการ เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์บุคคลข้อมูล กลุ่มเป้าหมายคือศิษย์ขอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน 13 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์อายุตม์ ธรรมครองอาตม์ รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี คุณวิสา ภูมิรัตน์ ครูมานพ อิศรเดช หม่อมหลวงขวัญทิพย์ เทวกุล ครูวิรัช สงเคราะห์

ศาสตราจารย์ ดร.สถิรกร พงศ์พานิช ครูเลอเกียรติ มหาวิจิตรนิพนธ์
ดร.วิภาวีน พรหมบุญ คุณจิรภัทร เลชะกุล คุณนพวรรณ พาทยโกศล
โปริยานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ และผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.รัชวิช มุสิการุณ โดยเป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ
(Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ขั้้นวิเคราะห์
ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์ให้
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จากนั้นทำการสรุปและอภิปรายผล

ทั้งนี้การดำเนินการวิจัยอยู่ในความอนุเคราะห์ของศูนย์เชี่ยวชาญ
เฉพาะทางวัฒนธรรมดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

ครูเจริญใจ สุนทรวาทิน เริ่มเรียนขับร้องกับพระยาเสนาะดุริยางค์
(แช่ม สุนทรวาทิน) ผู้เป็นบิดา แล้วถวายตัวในราชสำนักรัชกาลที่ 6 ทำหน้าที่
ขับร้องประกอบการแสดงถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 7 ได้ถวายตัวเป็นมโหรีหลวง ทำหน้าที่ขับร้องถวาย
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
พระบรมราชินี และยังได้รับหน้าที่เป็นละครหลวงอีกตำแหน่ง ภายหลังการ
เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ได้โอนย้ายมารับราชการที่กรมศิลปากร
จึงได้มีโอกาสเรียนเพิ่มเติมกับพระเพลงไพเราะ (โสม สุวาทิต) หลวงประดิษฐ
ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และครูมนตรี ตราโมท ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 9 ได้
ถวายการสอนขับร้องแด่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตน
ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จนเป็นที่พอพระราชหฤทัย ได้พระราชทาน
งานดนตรีให้ลงมาปฏิบัติเสมอ (เจริญใจ สุนทรวาทิน, 2530: 67-138)

ภาพที่ 1 มโหรีหลวงสมัยรัชกาลที่ 7
ครูเจริญใจ สุนทรวาทิน ขับร้อง
ที่มา: หนังสือบรรณานุกรมน์ เจริญใจ สุนทรวาทิน

ภาพที่ 2 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉายพระรูปร่วมกับครูเจริญใจ สุนทรวาทิน
ที่มา: หนังสือบรรณานุกรมน์ เจริญใจ สุนทรวาทิน

ส่วนการเรียนซอสามสาย ได้เรียนกับครูผู้เชี่ยวชาญซอสามสายคนสำคัญแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้แก่ หลวงไพเราะเสียงซอ (อุน่ ดุระชะชีวิน) ผู้ตั้งต้นสายการสืบทอดความรู้ใหม่ พระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) ผู้สืบทอดความรู้สายหม่อมสุด บุณนาค และครูเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล ผู้สืบทอดความรู้สายพระยาธรรมสารนิติพิพิธภักดี (ตาด อมาตยกุล) ซึ่งครูทั้ง 3 ท่านได้รับยกย่องเป็นครูผู้เชี่ยวชาญคนสำคัญ ดังที่ครูเจริญใจ สุนทรวาทินกล่าวว่า “ทั้งสามท่านนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสืบทอดซอสามสาย หาใครเสมอเหมือนไม่ได้เลย แม้ในอนาคตก็จะมี” (เจริญใจ สุนทรวาทิน, 2530: 88)

ภาพที่ 3 หลวงไพเราะเสียงซอ

(อุน่ ดุระชะชีวิน)

ที่มา: (Anant Narkkong, 2555: ออนไลน์)

ภาพที่ 4 พระยาภูมิเสวิน

(จิตร จิตตเสวี)

ที่มา: หนังสือประวัติศาสตร์ 2538

ภาพที่ 5 ครูท้าวประสิทธิ์

พาทยโกศล

ที่มา: (Anant Narkkong, 2557: ออนไลน์)

ภายหลังครูเจริญใจ สุนทรวาทินได้นำสรรพวิชาความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดมาบูรณาการใหม่ โดยหลอมรวมเข้ากับองค์ความรู้ด้านขับร้องตลอดจนบุคลิกเฉพาะตน จนเกิดเป็นรูปแบบและแนวทางที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งการนำเสนอทางเพลงหรือกลวิธีพิเศษของครูแต่ละท่านมาปรับใช้ หรือมีการตัดเพิ่มเติมรายละเอียด โดยมีสาระสำคัญเน้นให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของตนเอง (มาณพ อิศรเดช, สัมภาษณ์, 14 ตุลาคม 2561) นอกจากนี้ยังมีการนำลักษณะเด่นของครูผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาปรับใช้ กล่าวคือ ดำเนินทำนองห่าง ตามแบบพระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) ดำเนินทำนองเก็บถี่หรือใช้สำนวนที่มีเสียงโดดเด่น ตามแบบหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ้น ดุริยะชีวิน) และบรรเลงด้วยความเยียบคมหนักแน่น ตามแบบครูท้าวประสิทธิ์ พาทยโกศล (พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2561) และทั้งนี้เนื่องจากครูเจริญใจ สุนทรวาทินเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านขับร้องมาแต่เดิม จึงได้นำองค์ความรู้ด้านขับร้องมาปรับใช้ เช่นการนำทางขับร้องมาปรับปรุงสำหรับใช้เป็นทางเดี่ยวในเที่ยวโอดของบางเพลง เช่น เพลงพญาผ่น สองชั้น เพลงแสนเสนาะ สามชั้น ฯลฯ ดังที่รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรีกล่าวว่า “อาจารย์จะรวมเอาของที่ดี ๆ ของครู 3 คนมารวมไว้ แล้วก็เอาร้องซึ่งเป็น

คาแรกเตอร์ตัวใส่เข้าไป ก็ยิ่งดีใหญ่ อย่างเช่นพญาผืน ก็ถอดมาจากร้อง”
(พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์, 10 พฤศจิกายน 2561)

ขอยกตัวอย่างทางเดียวขอสามสาย เพลงพญาผืน สองชั้น เทียวโอด
ซึ่งถอดทำนองมาจากทางขับร้อง (ตัวอย่างเฉพาะจังหวะที่ 2) ดังนี้

ทางขับร้อง

----	--- ล	- ซฟ - ซล - เออเออ - เออเออ	-- ตี ซ	--- ล	- ซฟ ซท - - อืออือ อืออือ	--- ท	-- ตี ท	- ตี - รัด
----	--- เห้อ		-- ฮี เอย	--- ทือ		--- หลับ	-- ส นท	- อือ - ฮืออือ

ทางเดี่ยวขอสามสาย

----	--- ล	- ตีล ซฟ ซล	- ตี - ซ	-- ตี ซ	- ล ซฟ ซท	- ตี - ท	ตี ท ตีรัด ตี
------	-------	-------------	----------	---------	-----------	----------	---------------

นอกจากนี้ครูเจริญใจ สุนทรวาทินยังมึรูปแบบการคลอร้องที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยให้ความสำคัญกับการขับร้องเป็นหลัก ครูณัฐวิภา มูลธรรมเกนต์ ผู้เป็นศิษย์ขับร้องและขอสามสาย อธิบายวิธีการคลอร้องในการบรรเลงขอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทินไว้ว่า

เวลาคลอร้องก็ไม่ใช่สปีประกบเหมือนร้องทุกตัวโน้ตเหมือนการว่าดอก เพราะคนร้องจะอัดอัด ขยับร้องไปทางไหนก็ได้ เหมือนมีคนคอยกำกับอยู่ คนฟังก็อัดอัดเพราะแน่นไปหมด การสีคลอร้องด้วยทางที่มีลูกเล่นแพรวพราว มากเกินไปทำให้รักและเด่นกว่านักร้อง เป็นการไม่รู้จักหน้าที่ การคลอร้องจะต้องช่วยประคองนักร้องให้เด่นสวยงามขึ้น ร้องสบาย มีที่ยึด เมื่อนักร้องหยุดหายใจตอนจบวรรค ตอนนั้นคนขอสามารถเล่นลูกเล่นได้บ้าง เพื่อยืนเสียงไว้ไม่ให้ขาดตอน เวลาเม้งไปออกงานกับอาจารย์ เม้งร้องแล้วอาจารย์สีขอจะรู้สึกอุ่นใจ ร้องสบาย เพราะอาจารย์คลอร้องได้สนิทมาก (สายเสนาะ, 2538: 208)

กล่าวโดยภาพรวมแล้ว อัตลักษณ์ขอสามสายที่สำคัญของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน มีลักษณะที่เรียบง่าย เน้นความเรียบง่ายและความพอดี ไม่

โลดโผนพิสดารหรือสลับซับซ้อน ดังที่ครูเลอเกียรติ มหาวิจิณัยมนตรี อธิบายว่า

จุดเด่นของอาจารย์ก็คือสิ่งนี้ สิ่งนี้ แล้วก็ไม่มีหวือหวา เรียบร้อย ง่ายๆ ทางก็จะแบบว่าง่ายไม่ซับซ้อน แต่ฟังดีมาก ๆ อาจารย์จะเน้นเรื่องความพอดี และความเรียบง่าย นั่นคือสไตล์ (Style) ของอาจารย์” (เลอเกียรติ มหาวิจิณัยมนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2562)

ทั้งนี้อัตลักษณ์ดังกล่าวส่วนหนึ่ง เป็นผลจากบุคลิกส่วนตัว เพราะด้วยเป็นผู้มีบุคลิกที่สุภาพเรียบร้อย กอปรกับได้รับการอบรมสั่งสอนจากราชสำนัก จึงทำให้มีลักษณะบุคลิกและพฤติกรรมตามลักษณะของผู้ดี ซึ่งส่งผลให้อัตลักษณ์การบรรเลงมีความเรียบร้อยสง่างาม

กล่าวสรุปได้ว่า ครูเจริญใจ สุนทรวาทินเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านซอสามสายถึงขั้นเอตทัคคะ ไม่ได้เป็นแต่เพียงผู้สืบทอดความรู้จากครูผู้เชี่ยวชาญในอดีตเท่านั้น แต่สามารถนำวิชาความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดมาบูรณาการใหม่จนเกิดเป็นแนวทางเฉพาะตน ซึ่งเป็นสิ่งที่ปรากฏได้ในเฉพาะศิลปินผู้ที่แตกฉานในวิชาความรู้กันอย่างละเอียดลึกซึ้ง

การถ่ายทอดความรู้

ครูเจริญใจ สุนทรวาทินได้นำวิชาความรู้ที่ผ่านการบูรณาการถ่ายทอดให้ศิษย์มากมายหลายคน โดยการถ่ายทอดมีลำดับขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 การฝากตัว ในลำดับแรกผู้เรียนต้องฝากตัว โดยการนำขันกำนลมามอบให้กับครูเจริญใจ สุนทรวาทิน สำหรับบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แล้วท่านจะกล่าวอวยชัยให้พร เพื่อเป็นสิริมงคลและเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้เรียน ซึ่งครูเจริญใจ สุนทรวาทินให้ความสำคัญกับขั้นตอนนี้อย่างมาก ผู้เรียนทุกคนจะต้องผ่านขั้นตอนดังกล่าว แต่มีข้อยกเว้นสำหรับผู้ที่ย้ายมาเรียนในสาย

พระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) เดิมอยู่ก่อนแล้ว หรือเป็นลูกหลานในตระกูล ไม่ต้องผ่านขั้นตอนการฝากตัว

ขั้นที่ 2 การถ่ายทอดความรู้ เมื่อผ่านขั้นตอนการฝากตัวเป็นศิษย์เรียบร้อยแล้ว จึงเริ่มทำการถ่ายทอดความรู้ โดยสามารถแบ่งลำดับการถ่ายทอดได้ 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ถ่ายทอดพื้นฐานการบรรเลงและเพลงฝึกหัดเบื้องต้น ถ่ายทอดเพลงบรรเลงทั่วไป ถ่ายทอดการเลียนคำร้อง ถ่ายทอดเพลงเดี่ยว และถ่ายทอดเพลงที่ใช้ในวงขับไม้

ขั้นที่ 3 การวัดประเมินผล ระหว่างการเรียนการสอน ครูเจริญใจ สุนทรวาทินวัดประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ หากผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง จึงจะทำการถ่ายทอดความรู้ในลำดับถัดไป แต่หากยังไม่สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องจะชี้แนะให้ปรับปรุงแก้ไข แล้วจะสรุปวัดประเมินผลอีกครั้งในตอนท้ายของการเรียน โดยการทบทวนเนื้อหาที่ถ่ายทอดในครั้งนั้น หรือหากให้การบ้านผู้เรียนไว้ จะมีการวัดประเมินผลการบ้านนั้นก่อนการเรียนเสมอ

ขั้นที่ 4 การฝึกฝนเรียนรู้จากสถานการณ์จริง เมื่อผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติในระดับที่สามารถบรรเลงออกงานได้แล้ว ครูเจริญใจ สุนทรวาทินมักนำไปแสดงออกงานอยู่เสมอ เพื่อให้นำความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดไปปฏิบัติใช้จริง และเป็นการฝึกประสบการณ์จากสถานการณ์จริง ทั้งยังเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นพยายามในการฝึกซ้อมอยู่เสมอ

การสืบทอดความรู้

ศิษย์ขอสามสายที่สำคัญของครูเจริญใจ สุนทรวาทินมีทั้งสิ้น 16 คน ซึ่งมีส่วนในการช่วยสืบทอดความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยสามารถสรุปวิธีการสืบทอดความรู้ได้ดังนี้

วิธีที่ 1 การถ่ายทอดความรู้ เป็นการส่งต่อความรู้โดยตรงจากผู้สอนถึงผู้เรียน ไม่ได้ผ่านตัวกลางอื่นใด สามารถจำแนกรูปแบบการถ่ายทอดได้ 3 รูปแบบที่สำคัญดังนี้

รูปแบบที่ 1 ถ่ายทอดโดยยึดหลักความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดจากครูเจริญใจ สุนทรวาทิน การถ่ายทอดในลักษณะนี้ผู้ถ่ายทอดความรู้ส่วนใหญ่จะได้รับถ่ายทอดความรู้จากครูเจริญใจ สุนทรวาทินเพียงคนเดียว หรือแม้บางคนจะได้รับถ่ายทอดความรู้จากครูท่านอื่นบ้าง แต่ก็เป็นการเรียนรู้เสริมเพิ่มเติมในภายหลัง ดังนั้นจึงยึดแนวทางของครูเจริญใจ สุนทรวาทินเป็นสำคัญ

รูปแบบที่ 2 ถ่ายทอดโดยเลือกเฉพาะบางส่วนของวิชาความรู้ การถ่ายทอดในลักษณะนี้ผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ได้รับถ่ายทอดความรู้จากครูขอสามสายหลายท่าน จึงผสมผสานแนวทางการบรรเลงขึ้นใหม่ แต่ยังคงนำวิชาความรู้ของครูเจริญใจ สุนทรวาทินมาปรับใช้และถ่ายทอดให้ศิษย์ของตน

รูปแบบที่ 3 ถ่ายทอดโดยบูรณาการตามแนวทางของตนเอง การถ่ายทอดในลักษณะนี้ผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ได้รับถ่ายทอดความรู้จากครูขอสามสายหลายท่าน จึงผสมผสานแนวทางการบรรเลงขึ้นใหม่ แต่ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่านำความรู้ด้านใดของครูเจริญใจ สุนทรวาทินมาปรับใช้และถ่ายทอดให้ศิษย์ของตน

อย่างไรก็ตาม การสืบทอดความรู้คงแพร่หลายในกลุ่มศิษย์ที่ศึกษาจากครูเจริญใจ สุนทรวาทินโดยตรง และยังไม่ปรากฏผู้สืบทอดความรู้ในรุ่นที่ 2 (รุ่นต่อจากศิษย์ขอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน) ที่โดดเด่น

วิธีที่ 2 การเผยแพร่ความรู้ เป็นการส่งต่อความรู้โดยการเผยแพร่ความรู้ในลักษณะต่าง ๆ สามารถจำแนกการเผยแพร่ได้ 3 ประเภทที่สำคัญดังนี้

ประเภทที่ 1 การเผยแพร่ผ่านการจัดการแสดง ส่วนมากศิษย์ขอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทีน ยังคงนิยมบรรเลงดนตรีในโอกาสต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งมีส่วนช่วยในการธำรงรักษาความรู้ที่ได้รับถ่ายทอด มีรายละเอียดดังนี้

- **งานรำลึก** เป็นงานที่ถูกจัดขึ้นหลังการถึงแก่กรรมของครูเจริญใจ สุนทรวาทีน มีจุดประสงค์หลักเพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีที่ได้สร้างไว้ในวงการดนตรีไทย ตลอดจนเผยแพร่ประวัติ ผลงาน และเกียรติคุณ งานรำลึกที่กล่าวถึง เช่น งาน “คีตศิลป์ปรภัก จเจริญใจ สุนทรวาทีน” งาน “ศตสมัย จเจริญใจ สุนทรวาทีน” ฯลฯ

ภาพที่ 6 สื่อบันทึกงาน “ศตสมัย จเจริญใจ สุนทรวาทีน”

ที่มา: วีรศิลป์ ห่วงประเสริฐ

- การบรรเลงซอสามสายหมู่ในนามคณะศิษย์ เป็นการจัดการบรรเลงที่นิยมนำเสนอด้วยการบรรเลงเดี่ยว โดยจัดแสดงในรูปแบบการบรรเลงหมู่ งานที่กล่าวถึง เช่น เดี่ยวซอสามสายหมู่ 10 คัน เพลงนกขมิ้น สามชั้น ในงาน “ดนตรีและนาฏศิลป์เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สยามบรมราชกุมารี” ฯลฯ

ภาพที่ 7 เดี่ยวซอสามสายหมู่ 8 คัน เพลงบุหลันลอยเลื่อน สองชั้น
งาน “รำลึกถึงอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน”
ที่มา: (ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ, 2554: ออนไลน์)

- การร่วมบรรเลงในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับครูเจริญใจ สุนทรวาทิน ไม่ได้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยกลุ่มคณะศิษย์ แต่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ซึ่งทางคณะผู้จัดงานได้เชิญคณะศิษย์เข้าร่วมกิจกรรมด้วย เช่น โครงการปริญญานิพนธ์ทางดุริยางคศิลป์ไทย “เจริญรสบทเพลงไทย เจริญใจ สุนทรวาทิน” ของนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2556

ภาพที่ 8 เดี่ยวซอสามสายหมู่ 9 คัน เพลงพญาผืน สองชั้น
โครงการปริญญาณพนธ์ทางดุริยางคศิลป์ไทย “เจริญรสบทเพลงไทย เจริญใจ สุนทรวาทิน”
ที่มา: (Lerkiat Mahavinijchaimontri, 2557: ออนไลน์)

ประเภทที่ 2 การเผยแพร่ผ่านงานวิชาการ เป็นการนำวิชาความรู้ซอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องมาเรียบเรียงให้อยู่ในรูปแบบงานวิชาการ มีรายละเอียดดังนี้

- **หนังสือ** จัดพิมพ์ขึ้นสำหรับเป็นที่ระลึกในวาระสำคัญของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน โดยคณะศิษย์ได้มีส่วนร่วมในการจัดพิมพ์ ทั้งในด้านการจัดเรียบเรียงข้อมูล เขียนบทความเพื่อระลึกบูชาพระคุณ และสนับสนุนการจัดพิมพ์ เช่น หนังสือ “ข้าพเจ้าภูมิใจที่เกิดเป็นนักดนตรีไทย” ที่ระลึกเนื่องในโอกาสครบรอบวันเกิด 6 รอบ ครูเจริญใจ สุนทรวาทิน ฯลฯ

ภาพที่ 9 หนังสือข้าพเจ้าภูมิใจที่เกิดเป็นนักดนตรีไทย
ที่มา: วีรศิลป์ ห่วงประเสริฐ

ภาพที่ 10 หนังสือบรรณานุกรม เจริญใจ สุนทรวาทิน
ที่มา: วีรศิลป์ ห่วงประเสริฐ

- **บทความ** บทความส่วนใหญ่เขียนสำหรับตีพิมพ์ลงหนังสือที่ระลึกในวาระสำคัญของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน จะมีบางส่วนที่เขียนสำหรับตีพิมพ์ลงหนังสืออื่น บทความที่กล่าวถึง เช่น บทความเรื่อง “ครั้งหนึ่งในชีวิตที่ได้เป็นลูกศิษย์ขอสามสาย ครูเจริญใจ สุนทรวาทิน” โดยครูเลอเกียรติมหาวิจิณฉัยมนตรี ฯลฯ

- **เอกสารประกอบการเรียนการสอน** เป็นการนำวิชาความรู้ขอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน มาเรียบเรียงให้อยู่ในรูปแบบเอกสารประกอบการเรียนการสอนในระบบการศึกษา ได้แก่ “แผนบริหารการสอนประจำรายวิชาทักษะดนตรีไทย 1 เครื่องมือเอกขอสามสาย รหัสวิชา 2151204 หลักสูตรโปรแกรมวิชาดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชวิช มุสิกการณ

- **การให้ข้อมูลสัมภาษณ์และถ่ายทอดความรู้ในลักษณะผลงานทางวิชาการ** เป็นการให้ความรู้และเรื่องราวของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน โดยให้การสัมภาษณ์ ซึ่งความรู้ดังกล่าวจะถูกนำมาเรียบเรียงเป็นงานวิชาการหรือนำเสนอด้วยผลงานที่สร้างสรรค์ในเชิงวิชาการ ซึ่งต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ เช่น งานวิจัยและการนำเสนอการแสดงดนตรีไทยระดับปริญญาบัณฑิต ในโครงการปริญญานิพนธ์ทางดุริยางคศิลป์ไทยเรื่อง “เจริญรสบทเพลงไทย เจริญใจ สุนทรวาทิน” วิทยานิพนธ์ระดับปริญญามหาบัณฑิต เรื่อง “การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยในการถ่ายทอดการบรรเลงขอสามสาย” ฯลฯ

ประเภทที่ 3 การเผยแพร่ผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ เป็นการนำวิชาความรู้ข้อสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทีน หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องมาเรียบเรียงไว้ในสื่อรูปแบบต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

- สื่อโสตทัศน เป็นการนำผลงานการบันทึกเสียงในอดีตของครูเจริญใจ สุนทรวาทีนมาผลิตซ้ำอีกครั้ง โดยทำให้อยู่ในรูปแบบเทคโนโลยีที่นิยมสมัยนั้น ได้แก่ เทป ซีดี ดีวีดี โดยมีจุดประสงค์หลักสำหรับมอบเป็นของที่ระลึกในวาระสำคัญต่าง ๆ ของครูเจริญใจ สุนทรวาทีน เช่น เทปที่ระลึกในงานฉลองอายุครบ 80 ปี ชุด “สายเสนาะ” ซีดีที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ ชุด “เจริญใจ สุนทรวาทีน คีตศิลป์รฤก” ฯลฯ

ภาพที่ 11 เทป สายเสนาะ ชุด 3

ที่มา: วีรศิลป์ ห่วงประเสริฐ

ภาพที่ 12 ชิตีและตีวีตี เจริญใจ สุนทรวาทิน คีตศิลป์ปรก

ที่มา: วีรศิลป์ ห่วงประเสริฐ

- **สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)** เป็นการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับครูเจริญใจ สุนทรวาทินบนเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น “สารานุกรมเสรี วิกีพีเดีย” (th.wikipedia.org/wiki/เจริญใจ_สุนทรวาทิน) มีจุดประสงค์สำคัญในการเผยแพร่ประวัติ ผลงาน และเกียรติคุณ ฯลฯ

- **การบันทึกโน้ต** จุดประสงค์หลักแต่เดิมเพื่อบันทึกเตือนความทรงจำส่วนตัว แต่ต่อมาบางส่วนมีการใช้เป็นสื่อสำหรับถ่ายทอดให้ผู้อื่น หรือใช้เผยแพร่ผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ ในโอกาสที่เหมาะสม เช่น เผยแพร่สำหรับตีพิมพ์ลงหนังสือ เผยแพร่บนเว็บไซต์เฟสบุ๊กส่วนตัว ฯลฯ

ภาพที่ 13 โน้ตขอสสามสายของคุณบัณฑิต ลำช้า
ที่มา: หนังสือข้าพเจ้าภูมิใจที่เกิดเป็นนักดนตรีไทย

สถานภาพการสืบทอดความรู้ขอสสามสายของครูเจริญใจ สุนทร วาทิน

การสืบทอดความรู้ขอสสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน แม้จะมีมากมายหลายวิธีดังอธิบายข้างต้น แต่อย่างไรก็ตามปรากฏว่าคงแพร่หลายอยู่ในกลุ่มศิษย์ที่ศึกษาขอสสามสายจากครูเจริญใจ สุนทรวาทินโดยตรง และยังไม่ปรากฏผู้สืบทอดความรู้ในรุ่นที่ 2 (รุ่นต่อจากศิษย์ขอสสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทิน) ที่โดดเด่น ทั้งนี้เกิดจากปัจจัยหลักที่สำคัญ 2 ประการดังนี้

ประการที่ 1 มีผู้ถ่ายทอดความรู้จำนวนน้อย ในจำนวนศิษย์ขอสสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทินทั้ง 16 คน ปรากฏว่ามีผู้ถ่ายทอดความรู้ไปยังศิษย์ในรุ่นถัดไป 7 คน แต่เฉพาะที่มีบทบาทในการถ่ายทอดมีเพียง 4 คน

ได้แก่ คุณมาณพ อิศรเดช ครูวิรัช สงเคราะห์ ครูเลอเกียรติ มหาวินิจฉัยมนตรี และครูนิติธร หิรัญหาญกล้า ซึ่งนับว่ามีจำนวนที่น้อยเมื่อเทียบกับจำนวนศิษย์ทั้งหมด

ประการที่ 2 ค่านิยมพื้นฐานสังคมไม่สอดคล้องกับแนวทางการความรู้ เนื่องด้วยครูเจริญใจ สุนทรวาทินให้ความสำคัญกับแนวทางการบรรเลงที่เน้นความเรียบง่ายและพอดี แต่ในขณะที่ค่านิยมพื้นฐานสังคมนิยมบริโภคศิลปะที่รวดเร็วเร้าใจหรือโลดโผนพิสดาร จึงส่งผลให้ผู้สนใจเรียนในแนวทางดังกล่าวมีจำนวนน้อย

ด้วยปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการข้างต้น จึงเป็นผลทำให้มีผู้เรียนในแนวทางดังกล่าวจำนวนที่น้อย และแพร่หลายอยู่ในกลุ่มศิษย์ที่ศึกษาขอสามสายกับครูเจริญใจ สุนทรวาทินโดยตรง

อภิปรายผล

ครูเจริญใจ สุนทรวาทิน ได้รับถ่ายทอดความรู้ขอสามสายจากครูผู้เชี่ยวชาญขอสามสายที่สำคัญแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้แก่ พระยาภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี) หลวงไพเราะเสียงขอ (อุน ดุริยะชีวิน) และครูทิวาประสิทธิ์ พาทยโกศล และนำองค์ความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดมาบูรณาการใหม่ หลอมรวมเข้ากับองค์ความรู้ด้านขับร้องที่เชี่ยวชาญมาแต่เดิม และลักษณะบุคลิกเฉพาะตนที่สุภาพเรียบร้อย จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งเน้นความเรียบง่ายและความพอดีเป็นหัวใจหลักสำคัญ โดยมีลักษณะการดำเนินทำนองด้วยทางพื้นเรียบ ๆ ใกล้เคียงกับทำนองหลัก ไม่ได้ใช้ทางที่สลับซับซ้อนหรือโลดโผนพิสดาร แต่ทำนองมีการเรียงร้อยสัมผัสต่อเนื่องกันอย่างไพเราะสมบูรณ์ แล้วท่านได้ถ่ายทอดความรู้นั้นให้ศิษย์จนเกิดเป็นสายการสืบทอดใหม่ในวงวิชาการขอสามสาย จากนั้นศิษย์ยังได้ส่งต่อองค์ความรู้ที่ได้รับ

ถ่ายทอดด้วยวิธีการต่าง ๆ สืบต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน แต่ภาพรวมแล้ว สถานภาพการสืบทอดซอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทินคงแพร่หลายอยู่ในกลุ่มศิษย์ที่ศึกษาโดยตรง และยังไม่มีผู้สืบทอดที่สำคัญในรุ่นที่ 2 ที่โดดเด่น โดยเกิดจากปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญคือ มีผู้ถ่ายทอดความรู้จำนวนน้อย และแนวทางการบรรเลงมีลักษณะเฉพาะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เนื่องจากการสืบทอดความรู้ด้านซอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทินส่วนใหญ่แพร่หลายในกลุ่มศิษย์สายตรงซึ่งมีจำนวนน้อย จึงอาจส่งผลต่อการสืบทอดความรู้ต่อไปในอนาคต ดังนั้นจึงเสนอแนะให้ทำการศึกษาวิชาความรู้ซอสามสายของครูเจริญใจ สุนทรวาทินที่สำคัญในด้านต่าง ๆ เช่น เพลงเดี่ยว การคลอร้อง การแปลทำนอง ฯลฯ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต” บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ ชลประเสริฐ และ พรทิพย์ อันทิวโรทัย, บรรณาธิการ. (2555).

บรรณานุกรม เจริญใจ สุนทรวาทิน. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

เจริญใจ สุนทรวาทิน. (2530). ข้าพเจ้าภูมิใจที่เกิดเป็นนักดนตรีไทย.

กรุงเทพมหานคร: รักศิลป์.

- พิชิต ชัยเสรี. อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2561. สัมภาษณ์. 10 พฤศจิกายน 2561. อีเมล. อติตอาจารย์ประจำภาควิชาทฤษฎีศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2561. สัมภาษณ์. 14 ตุลาคม เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. (2538).
- ประวัติครู 2538.** กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.
- เลอเกียรติ มหาวินิจัยมนตรี. ดุริยางคศิลป์ป็นอาวุธ สำเนียงการสังคีต กรมศิลปากร. 2562. สัมภาษณ์. 26 มกราคม
- ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ. (2554). **อัลบั้มภาพ รำลึกถึงอ.เจริญใจ.** สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2562. จาก www.facebook.com/profile.php?id=100002169666459
- สายเสนาะ. (2538). กรุงเทพมหานคร: ธนาคารกสิกรไทย.
- Anant Narkkong. (2555). **อัลบั้มภาพ อดีตต้นฉบับรูปในหนังสือ 100 ปี หลวงไพเราะเสียงขอ (อุน่ ดุริยะชีวิน).** สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2561. จาก www.facebook.com/korphaiband
- Anant Narkkong. (2557). **อัลบั้มภาพ Past, present and Future of Thai Music_7.** สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2561. จาก www.facebook.com/korphaiband
- Lerkiat Mahavinijchaimontri. (2557). **อัลบั้มภาพ เจริญรสบทเพลงไทย เจริญใจ สุนทรวาทิน.** สืบค้น เมื่อ 24 พฤศจิกายน 2562. จาก www.facebook.com/LerKiAt

บทความวิชาการ

คุณค่าของผลงานศิลปะอีโรติกในเชิงวัฒนธรรม

The value of cultural Erotic art

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณปภัช เจริญผล

ภาควิชาศิลปะการออกแบบและเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Asst.Prof. Dr. Napapat Charoenphol

Faculty of Fine and Applied Arts Rajamangala University of Technology Thanyaburi

napapat19145@gmail.com Tel.0635169490

บทคัดย่อ

ศิลปะอีโรติก (Erotic Art) แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีเรื่องเพศซึ่งเป็นพื้นฐานความต้องการทางธรรมชาติของมนุษย์สังคมและวัฒนธรรมสร้างข้อกำหนดบางอย่างขึ้น โดยทุกสังคมสามารถแสดงออกได้มากหรือน้อยแตกต่างกัน ศิลปะอีโรติก ล้วนสอดแทรกอยู่ในทุกสังคม ทุกชนชั้น ซึ่งแล้วแต่เจตนาของศิลปินในแต่ละประเทศจะเป็นผู้สร้างสรรค์ไว้ ทั้งนี้มาจากแรงขับที่เกิดจากความต้องการ ความปรารถนาในด้านของความรัก ความรู้สึกที่ต้องการแสดงออก โดยเนื้อหาจะถูกจำลองรูปแบบทางเพศอย่างชัดเจน การโป๊ เปลือย การร่วมรัก ศิลปะอีโรติกนั้นจึงเป็นศิลปะที่มีคุณค่าในเชิงวัฒนธรรมและเชิงประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาในแต่ละยุคแต่ละสมัย เนื่องจากเป็นเรื่องของอารมณ์และรสนิยม ทำให้การกำหนดค่าว่าสิ่งใดคือศิลปะนั้นไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว และสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ทั้งงานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ วาดเส้น จนถึงงานถ่ายภาพเป็นต้น

คำสำคัญ คุณค่า, ศิลปะอีโรติก, เชิงวัฒนธรรม

ABSTRACT

Erotic Art. Ideas for creating work. With gender, the natural needs of man, society and culture create certain requirements. All societies can express themselves more or less differently. Erotic art is interpolated in every society and class, which depends on the intent of the artist in each country to create it. This may be due to the driving force of demand. Desire in the field of love The feeling you want to express The content is clearly modeled on sexual themes, nudity, love, and erotic art as an art of cultural and historical value that has been passed down for each era. Because it's a matter of mood and taste. Making the determination of what is art has no fixed rules. And able to create works from painting, sculpture, printmaking, line drawing to photography, etc.

Keyword : Values, Erotic art, cultural

เมื่อกล่าวถึงศิลปะ คือ ผลแห่งความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกมาในรูปลักษณะต่าง ๆ ให้ปรากฏซึ่ง สุนทรียภาพ ความประทับใจ หรือความสะเทือนอารมณ์ ความอัจฉริยภาพ พุทธิปัญญา ประสพการณ์ รสนิยมและทักษะของแต่ละคน เพื่อความพอใจ ความรื่นรมย์ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีหรือ ความเชื่อทางศาสนา (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2530)

ขลุฑ นิยมเสมอ ได้กล่าวถึงศิลปะ คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก สติปัญญา ความคิด และ/ หรือความงาม ซึ่ง

สอดคล้องกับวิรัตน์ พิชญ์ไพฑูรย์ ที่กล่าวว่าศิลปะ เป็นผลงานที่เกิดจากการแสดงออกของอารมณ์ ปัญญา และทัศนคติ รวมทั้งทักษะความชำนาญ ชำนาญของมนุษย์ การสร้างสรรค์งานศิลปะในปัจจุบันมีแนวโน้มไปในทางการสร้างสรรค์ และการแสดงออกของอารมณ์และความคิด ดังนั้น งานศิลปะนั้นอย่างน้อยที่สุดควรก่อให้เกิดอารมณ์ และ ความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ เป็นงานที่สื่อให้ผู้ชมเกิดจินตนาการ นอกจากนั้น งานศิลปะที่ดีควรมีคุณค่าทางความงาม ซึ่งเกิดจากการใช้องค์ประกอบของสุนทรียภาพ

ศิลปะอีโรติก ก็เป็นศิลปะอีกแขนงหนึ่ง ซึ่งเป็นศิลปะที่สร้างสรรค์แนวคิดได้อย่างน่าสนใจ ในด้านการสะท้อนเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเร่ร่อน แรงปรารถนา ความหลงใหล ใคร่รัก ภาษาอังกฤษเรียกว่า sexual love and desire รากศัพท์เดิมของ อีโรติก มาจากคำว่า Eros ซึ่งดั้งเดิมมีความหมายในทางบวก หมายถึง เทพอีรอสที่งามพร้อม แต่ต่อมาเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นชั่วร้ายจนกลายเป็นปีศาจ ปัจจุบันเรามักจะพูดถึง อีโรติกในแง่การแสดงออกถึง ความปรารถนาทางเพศ ที่แสดงออกทาง ศิลปะ บทกลอน ความรัก เรื่องลึกลับ และจิตวิญญาณ คำว่า อีโรติก จึงไม่ได้หมายถึงความโป๊เปลือยเพียงอย่างเดียว

Erotic เป็นคำจำกัดความของงานภาพแนวใดๆ ก็ได้ที่ผสมความงดงามของเรือนร่างและแสดงให้เห็นได้ถึงความปรารถนาตามธรรมชาติ เป็นศิลปะ กึ่งอีโรติกก็ได้ ที่ซึ่งมีการผสมผสานกันอย่างลงตัวไม่จำเป็นต้องเน้นความโป๊เปลือยแต่อย่างใด หากแต่ใช้การแสดงออกทางด้านอารมณ์มาแทนตั้งความลึกลับเข้ามาด้วยหลายเทคนิค เช่น โทนมืด การใช้แสงเพื่อเพิ่มบรรยากาศของภาพให้ดูลึกลับโทนเย็น หรือจะออกแนวเร่ร่อนก็ได้ หรือหากเป็นภาพถ่ายอาจเป็นการเลือกใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและการจัดฉากที่ทำให้เพิ่มอุณหภูมิของภาพให้ร้อนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้น Erotic จึงเป็นงานศิลปะที่มี

องค์ประกอบที่สามารถสื่อถึง ทักษะคิด ความคิด และอารมณ์ ในธรรมชาติของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี (Finding Knowledge Foundation, 2563 : ออนไลน์)

ศิลปะอีโรติก เป็นสิ่งที่มีอยู่ทุกสังคมเนื่องจากเรื่องเพศเป็นพื้นฐานความต้องการทางธรรมชาติของมนุษย์ สังคมและวัฒนธรรมสร้างข้อกำหนดบางอย่างขึ้นทำให้แต่ละสังคมสามารถ “แสดงออก” เรื่องนี้ได้มากขึ้นน้อยแตกต่างกัน (ชัยยศ อิษฏ์วรพันธ์, 2558 : 95)

ในส่วนของคำว่า Erotica ได้ถูกประดิษฐ์คำขึ้นในช่วง ศตวรรษที่ 19 โดยได้มาจาก Eros ชื่อของเทพเจ้าของกรีกที่มีความเกี่ยวข้องกับความต้องการ ความปรารถนาในเรื่องความรัก หรือเทพองค์เดียวกับที่ชาวโรมันเรียกว่า Cupid 17 เป็นคำที่ถูกใช้เรียก ผลงานศิลปะ ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ประติมากรรม ที่มีเนื้อหาประเภทจำลองรูปแบบทางเพศอย่าง ชัดเจน การโป๊ เปลือย การร่วมรัก เป็นสิ่งมีคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาแต่ละยุคสมัย เนื่องจากศิลปะนั้นเป็นเรื่องของอารมณ์ รสนิยม จึงทำให้การกำหนดคำว่าสิ่งใดคือศิลปะนั้นไม่มี กฎเกณฑ์ที่ตายตัว หากเราสืบค้นลงไป ในประวัติศาสตร์ จะพบว่าการก่อกำเนิดของ “ศิลปะความรัก” นั้นมีรากฐาน และจุดเริ่มต้นมาจากโลกตะวันตก ในวัฒนธรรมกรีกโบราณทั้งงานจิตรกรรม อีโรติกบนแจกัน การกระทำทางเพศอย่างชัดแจ้งออกมา ซึ่งเป็นเสมือน ภาพแทนในชีวิตประจำวันธรรมดา ของมนุษย์สมัยนั้น (สมเกียรติ, 2563 : ออนไลน์)

ศาสตราจารย์วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ (ราชบัณฑิตยสถานสาขาจิตรกรรม) ได้กล่าวถึง ศิลปะอีโรติกในบทความเรื่อง พินิจกามศิลป์ ว่า ต้องการพิจารณาความเป็นมาและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับกามารมณ์ที่ปรากฏในงานศิลปะ ซึ่งมีอยู่ในทุกชาติทุกภาษา กามศิลป์ชาวตะวันตก เรียก Erotic art มาพิจารณาว่า รูปแบบและเนื้อหาของศิลปะประเภทนี้เป็นอย่างไร ทั้งใน

โลกตะวันออกและตะวันตก ศิลปะประเภทนี้ใคร่จะได้รับการกล่าวถึงมากนัก โดยเฉพาะวัฒนธรรมชาวตะวันออกถือว่า เรื่องเพศเป็นความลับ ทั้งที่เป็นเรื่องของมนุษย์ทุกผู้ทุกนาม ในวัฒนธรรมไทยเรื่อง “กาม” เป็นสิ่งต้องห้าม จึงไม่ปรากฏศิลปะที่เกี่ยวข้องกับกามหรือกามารมณ์ชัดเจน

กามิกศิลป์ หมายถึง ภาพหรือเรื่องราวที่แสดงความรักหรือการร่วมเพศ (Science of love-making) อาจเป็นภาพเหมือนจริงหรือภาพเชิงสัญลักษณ์ ปรากฏในงานจิตรกรรม ประติมากรรมภาพพิมพ์ วาดเส้น ดนตรี และวรรณกรรม ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ พบภาพเขียนบนผนังถ้ำ ประติมากรรมไม้และหินในทวีปแอฟริกา ภาพบนภาชนะดินเผาของกรีกโบราณ กามิกศิลป์ในวัฒนธรรมตะวันตกสืบต่อเรื่อยมาจากศิลปะกรีกโบราณ จนถึงปัจจุบัน

ในภาษาไทย กามิกศิลป์ บัญญัติจากภาษาอังกฤษ erotic art โดยคำ “กาม” และ “ศิลปะ” มารวมกัน หมายถึง ศิลปะที่เกี่ยวข้องกับกามหรือกามารมณ์ คำนี้จึงจะดูเป็นคำที่มีนัยเชิงลบ เพราะในวัฒนธรรมไทย กามมีความหมายที่หลากหลาย เช่น กาม (กามะ) หมายถึง ความใคร่ทางเมถุน ซึ่งมีคำที่เกี่ยวข้องอีกหลายคำ ล้วนแต่เป็นคำต้องห้ามแทบทั้งสิ้น เช่น กามคุณ สิ่งที่น่าปรารถนา 5 ประการคือ รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส กามตัณหา ความอยากในกามคุณทั้ง 5 รวมทั้งคำที่เกี่ยวข้องกับกามต่างๆ ที่แนวคิดในพระพุทธศาสนาเห็นว่าเป็นสิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยงและละเว้น แท้จริงแล้วเรื่องของ กาม หรือ กามารมณ์ กามตัณหา เป็นเรื่องของมนุษย์ที่ยากจะปฏิเสธ แต่พุทธศาสนายยายามชี้ให้เห็นความมัวเมาในกามคุณเป็นทุกข์ ผู้ที่ปรารถนาความสุขขั้นสูงจึงต้องหลีกเลี่ยง กามคุณ กามราคะ และหลีกเลี่ยงพ้นจากกามาพจร หรือสิ่งที่ยังข้องอยู่ในกาม ดังนั้น แนวคิดของชาวพุทธ จึงไม่เกี่ยวข้องกับกามิกศิลป์ เพราะการแสดงความรักหรือการร่วมเพศอย่างเปิดเผย

เผยเป็นสิ่งต้องห้าม เรื่องการมณีนในทางพุทธศาสนาถือว่า เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา เพราะยังข้องอยู่ในโลกีย์สุข เห็นว่า การมณีนเป็นเรื่องความสุขของมนุษย์ที่ไม่สามารถหลุดพ้นไปสู่โลกโลกุตระสุขได้ แต่นักปราชญ์บางกลุ่มในประเทศอินเดียกลับเห็นว่า ทำอย่างไรจะให้การมณีนเป็นเรื่องรื่นรมย์และสร้างสรรค์ โดยเฉพาะขณะที่เกิดทุกข์พิชภัยประชากรลดจำนวนลง การสร้างงานศิลปะเพื่อกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางเพศอาจเพิ่มจำนวนประชากรได้ แต่ด้วยความสามารถของศิลปินทำให้ภาพที่แสดงการร่วมเพศเป็นศิลปะที่งดงาม

อย่างไรก็ตาม ในโลกศิลปะ ภาพที่เกี่ยวข้องกับเรือนร่างมนุษย์ถูกวิพากษ์วิจารณ์เสมอมาแทบทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะภาพเปลือยเป็นที่ถกเถียงกันถึงความเหมาะสมหรือไม่ ขัดศีลธรรมหรือไม่มานานทั้งในโลกตะวันตกและตะวันออกมาหลายร้อยปี เมื่อโลกเปิดกว้าง คนยอมรับว่า ภาพเปลือยที่แสดงเรือนร่างมนุษย์ ถือว่าเป็นงานศิลปะที่ศิลปินต้องการนำเสนอความงามผ่านเรือนร่างของมนุษย์ ศิลปินชาวตะวันตกสร้างรูปเปลือยแบบเหมือนจริง ในขณะที่ศิลปินชาวตะวันออกสร้างภาพเปลือยทั้งแบบเหมือนจริงและแบบอุดมคติ ศิลปินสร้างภาพเปลือยด้วยกลวิธีต่างๆ ตั้งแต่งานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ วาดเส้น จนถึงงานภาพถ่าย ปัจจุบันผู้เสพงานศิลปะยอมรับว่าภาพเปลือยที่ศิลปินสร้างขึ้นเป็นงานศิลปะไม่ใช่สิ่งอนาจาร (pornography) การยอมรับของประชาชนหรือผู้เสพศิลปะนั้น ค่อยเป็นค่อยไปตั้งแต่การยอมรับว่าภาพเปลือยเป็นงานศิลปะจนถึงการแสดงการร่วมเพศอย่างที่ปรากฏในงานกามิกศิลป์

กามิกศิลป์ในตะวันตกมีมาตั้งแต่สมัยอียิปต์โบราณ กรีกและโรมัน เป็นภาพที่แสดงความพึงพอใจของมนุษย์ตามธรรมชาติและปรากฏในบทสวดเพื่อบูชาเทพเจ้า ที่ยกย่องสตรีเพศว่าเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา การมณีนทำให้โลกรื่นรมย์ แนวคิดนี้มีอยู่ทั่วโลก ผลงานศิลปะที่แสดงการร่วมเพศเห็นอวัยวะ

เพศ หรือกิริยาอาการที่แสดงการร่วมเพศ ถูกวิพากษ์วิจารณ์มาช้านาน แม้ปัจจุบันก็ยังถกเถียงกันไม่จบว่า ศิลปะประเภทนี้เป็นศิลปะหรือเป็นสิ่งลามกอนาจาร เพราะเส้นแบ่งระหว่างความเป็นศิลปะกับอนาจารนั้นบอบบาง ในทางศิลปะศิลปินสร้างภาพเปลือย เพื่อนำเสนอความงามด้วยเรือนร่างมนุษย์ ไม่มีวัตถุประสงค์ให้เกิดการกระตุ้นความรู้สึกทางเพศแต่อย่างใด แต่ต้องการให้ผู้ชมได้เสพสุนทรียรสของศิลปะอีกรูปแบบหนึ่ง ผลงานกามิกศิลป์ที่แสดงการร่วมเพศอย่างโจ่งแจ้ง หากพิจารณาให้ดีก็จะเห็นว่า ศิลปินใช้ความสามารถและชั้นเชิงทางศิลปะนฤมิตให้เป็น กามาวิจิตร มากกว่าความอุจาดลามก (วิบูลย์, 2557 :4)

คุณค่าผลงานของศิลปะอีโรติกอาร์ตทางโลกตะวันออกและทางโลกตะวันตกในเชิงวัฒนธรรม

สาระสำคัญของศิลปะอีโรติกอาร์ตทางซีกโลกตะวันออก ได้แก่ ประเทศไทย, ญี่ปุ่น, อินเดีย คือ ศิลปะที่ถ่ายทอดลักษณะ เกี่ยวข้องมนุษย์กับเพศ ในบริบททาง สังคม ประเพณี ศาสนา และความเชื่อ

ผลงานสำคัญของศิลปะอีโรติกเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย ได้พบหลักฐานจากงานจิตรกรรมในวัดวาอารามไทยหลายแห่งปรากฏภาพวาดเชิงอีโรติก (Erotic) อยู่มากหลาย บางชิ้นงานไปอยู่ในจุดที่เหมาะสมก็ชวนเย้ายวนและแสดงให้เห็นถึงอารมณ์ของศิลปิน แต่หากไปอยู่ผิดที่ก็อาจเกิดเรื่อง ดังเช่นกรณีบันทึกร่องพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ทรงดำเนินภาพนางฟ้าเล่นน้ำที่ดู “อุจาดตา” ในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาของวัดทองนพคุณ ฝั่งธนบุรี

อุโบสถและพระวิหารในไทยส่วนใหญ่มีงานจิตรกรรมฝาผนังอยู่แล้ว ภาพวาดที่เขียนกันก็มีหลากหลายตั้งแต่พระพุทธศาสนา พระธรรมคัมภีร์

พุทธประวัติขาดก นิทานสอนใจ หรือว่าเรื่องในวรรณคดีก็มีให้เห็นกัน ประปราย รายละเอียดที่ศิลปินเขียนลงในงานก็มักสอดแทรกเรื่องราวบหว หรือที่นิวัติ กองเพียร เรียกว่า “เชิงสังวาส” เอาไว้ด้วย โดยความคิดเห็นของ นักเขียนชื่อดังมองว่า ช่างเขียนหรือประชาชนทั่วไปสมัยโบราณถือกันว่าเรื่อง เหล่านี้เป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นเรื่องปกติของมนุษย์ トラบที่ไม่อุจาดตามากนัก

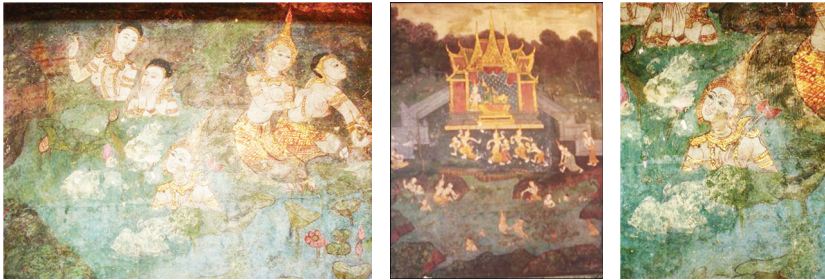
แต่บางครั้งก็มีบางงานซึ่งออกมาอุจาดตาอย่างกรณีที่พระครูกลืนสังวร ผู้ดูแลการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังอุโบสถวัดทองนพคุณ ซึ่งเสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิตประจำประเทปรัชญาสาขาศาสนศาสตร์ พ.ศ. 2535 บรรยายว่า เป็นจิตรกรเอกยุคขรัวอินโข่ง วาดภาพฝาผนังอุโบสถวัด

เมื่อรัชกาลที่ 4 เสด็จฯ พระราชทานผ้าพระกฐิน ทอดพระเนตรภาพฝีมือของพระครูกลืนสังวรก็ทรงพอพระทัย ตรัสถามหาผู้วาด และทรงชื่นชมว่าเก่ง แต่เมื่อพระองค์ทอดพระเนตรอีกมุมที่เป็นรูปสตรีเพศ ลักษณะเหมือน “นางฟ้า” เล่นน้ำแล้ว พระองค์ไม่พอพระทัย ทรงดำหนิทำหนองว่าเปิดส่วน มิบังควรให้เห็นอุจาดตาในสถานที่ทางศาสนา

เสฐียรพงษ์ วรรณปก อ้างอิงถึงบันทึกเหตุการณ์นั้นอันมีใจความส่วน หนึ่งว่า “...จึงทรงพระราชดำริ จะใคร่สถาปนาเลื่อนพระครูกลืนสังวรให้เป็น พระญาณรังสี ที่พระราชาคณะ สำหรับพระอารามนั้น แต่ครั้นทรงพิเคราะห์ ไปในจิตรกรรมกาเขียนผนังพระอุโบสถนั้น ราคายพระเนตรอยู่ห้องหนึ่ง ซึ่ง เป็นห้องระหว่างประตูกลางและประตูเหนือหน้าพระอุโบสถ เขียนเป็นนนท อุทยานในดาวดึงส์สวรรค์ ก็ในนั้นอุทยานนั้นล้วนเกลื่อนกลาดดาษดาไปด้วย นางเทพ นิกร อัปสรกัญญา เดินไปมาแลชมต้นไม้ที่มีดอกมีผลบ้าง ลงอาบน้ ในสุนันทโภกขณบ้าง

มีรูปุ่นวายอยู่ถึง 7 รูป คือรูปเปิดผ้านุ่งถึงตะโพก นุ่งถ่ายปัสสาวะ บ้างเป็นรูปยืนแหวกผ้านุ่งข้างหน้า บ้างบางนางว่ายน้ำท่อนกลางตัวพันน้ำมา

ผ้านุ่งไม่มี บางนางขึ้นจากท่า ผลิตผ้าข้างหน้าแหวกอยู่จนถึงอุทรประเทศ บางนางผลิตผ้าข้างหลังเปิดเห็นตะโพกบางนางหกล้มผ้าหลุดลุ่ย (ภาพที่1-3)

ภาพที่ 1-3 ชื่อภาพ เจ็ดนางฟ้า

ภาพวาดจิตรกรรมไทย (บางส่วน) ของพระครูกลิ่นสังวร

ณ วัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา แขวงคลองสาน เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ที่มา : <https://www.facebook.com> (22/04/2563)

รูปภาพสตรีต่างๆ ถึง 7 รูปที่เขียนไว้ดังนี้ ก็เป็นรูปนางสวรรค์ล้วน
 ประดับประดามงกุฏ เป็นรูปภาพพระบายอย่างดี มีใช้เป็นของเล่นที่ห้องนั้นอยู่
 เบื้องหน้าพระอุโบสถ ตรงพระพักตร์พระประธาน ตรงที่เสด็จไปประทับ หรือ
 เมื่อพระสงฆ์จะมาชุมนุมกันทำสังฆกรรมอุโบสถกรรมก็ต้องแลดูรูปนั้นอยู่
 จนสังฆกรรมเลิก ก็รูปภาพนางสวรรค์แปลกตา 7 รูปนี้ พระครูกลิ่นสังวร
 ให้การเขียนหรือช่างเขียนไปเอง ถ้าให้การเขียนนั้นจะเป็นประโยชน์ เป็น
 ปรีศนาธรรมทางสังเวช หรือทางเลื่อมใสอย่างไร จึงเขียนไว้ ถ้าช่างเขียนไป
 เองช่างเขียนนั้นเป็นคนดีหรือเสียจริต ถ้าเสียจริต ทำไมจึงเขียนรูปภาพพระบาย
 ได้งามได้ดี”

นิวัติ กองเพียร (2541) อธิบายต่อมามีว่า ถึงกับมีพระราชโองการให้แก้ไขไม่ให้จุจาดตา อย่างไรก็ตาม เมื่อตรวจสอบผลงานอื่นที่เชื่อว่าเขียนขึ้นในสมัยเดียวกัน ก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ต่อมา เช่นวัดบางยี่ขัน หรือวัดอื่นก็ไม่ได้ถูกลบทิ้ง แต่ก็อาจเป็นได้ว่าช่างเขียนสร้างผลงานไม่จุจาดตาต่อผู้มาทำบุญ และเหมาะสมกับเรื่องราว

ภาพวาดที่วัดบางยี่ขันนั้นปรากฏบนผนังพระอุโบสถ โดยนิวัติ กองเพียร ชี้จุดว่า หากเข้าไปในพระอุโบสถวัดบางยี่ขัน ริมแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วหันหน้าเข้าหาพระประธาน ผนังด้านซ้ายมือห่างประตูไปประมาณ 2 เมตร หันหน้าเข้าหาผนังแล้วแหงนหน้าขึ้นเล็กน้อยก็จะเห็นภาพ “เชิงสังวาส” รูปเดียวในที่แห่งนี้ได้

ภาพวาดเป็นชายหญิงกำลังเสพสังวาสด้วยท่าปกติบนศาลา ฉากหน้าเป็นกำแพง ฉากหลังเป็นผนังกำแพง บนภาพเห็นดวงตาของหญิงสาวโผล่พื้นมาแค่ข้างเดียว ให้อารมณ์ทั้งหฤหรรษ์และระคนกลัว บอกอารมณ์ได้อย่างน่าชื่นชม ส่วนตาของฝ่ายชายก็เขม็ง ขณะที่การใช้สีฟ้าอ่อนบนหัวส่วนที่ไม่มีผม เป็นสีหนังหัวที่เพ่งโชนผมออกใหม่ก็แสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในการใช้สีธรรมชาติเมื่อเป็นสีฟ้าอ่อนจุดเดียวแต่ก็ดูกลมกลืนสวยงาม วัดบางยี่ขัน สร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 มีร่องรอยว่าอาจเก่าแก่มาตั้งแต่สมัยธนบุรีหรืออาจไปถึงอยุธยา โดยภาพเขียนบนฝาผนังทั้ง 4 ด้าน ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่าเป็นฝีมือ คงเป๊ะ ครูที่ยิ่งใหญ่ในสมัยนั้น แต่คาดว่าเขียนแค่บางตอน ไม่ได้เป็นผู้เขียนทั้งหมด (ศิลปวัฒนธรรม, 2563 : ออนไลน์)

วัดบางยี่ขัน สร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 มีร่องรอยว่าอาจเก่าแก่มาตั้งแต่สมัยธนบุรีหรืออาจไปถึงอยุธยา โดยภาพเขียนบนฝาผนังทั้ง 4 ด้าน ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่าเป็นฝีมือ คงเป๊ะ ครูที่ยิ่งใหญ่ในสมัยนั้น แต่คาดว่าเขียนแค่บางตอน ไม่ได้เป็นผู้เขียนทั้งหมด (ศิลปวัฒนธรรม, 2563 : ออนไลน์)

ไม่เพียงแต่การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านจิตรกรรมฝาผนัง ที่เกิดขึ้นภายในวัดวาอารามต่างๆในประเทศไทยแล้ว และผลงานศิลปะอีโรติกในประเทศไทยจากในอดีตสู่ปัจจุบันพบว่า ได้มีศิลปินคนสำคัญที่ได้รับการยอมรับให้เป็นศิลปินที่มีผลงานโดดเด่นในด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านจิตรกรรม และเป็นศิลปินที่เป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคมคนสำคัญคนหนึ่งในประเทศไทย ในการนำเสนอการสร้างสรรค์ผลงานอีโรติกอาร์ตที่สร้างปรากฏการณ์ทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องเพศ ที่สะท้อนในงานจิตรกรรม โดยใช้เรื่องราวในทางเพศแสดงออกมาอย่างชัดเจนในช่วงเวลาหนึ่ง คืออาจารย์วสันต์ สิทธิเขตต์ ศิลปินศิลปินปี2550 ได้กล่าวถึงผลงานของตนเองที่สะท้อนเรื่องราวทางเพศได้อย่างน่าสนใจว่า “การเขียนรูปของผมในการแสดงออกทางเพศให้เป็นธรรมดา ให้เป็นเรื่องทางธรรมชาติไม่ได้เป็นเรื่องที่ต้องห้ามอะไร แต่เพียงแต่ว่าพอเราแสดงออกมาคนก็จะมองว่าลามกจกเปรตก็มี เพียงแต่เราไม่ได้สนใจสิ่งเหล่านั้น ที่เราทำเพราะเราเชื่อว่าถ้าเราปลดปล่อยทางเพศ ได้มีความเข้าใจชีวิต เพราะชีวิตคือความเหงา และเดียวดายของมนุษย์ได้หายไป”

ภาพที่ 4-5 ผลงานของ อ.วสันต์ สิทธิเขตต์

ผลงานจิตรกรรมบางส่วนในสมบัติเพิ่มพูน แกลเลอรี

ที่มา : [http://www.sombatpermpoongallery.com\(22/04/2563\)](http://www.sombatpermpoongallery.com(22/04/2563))

ศิลปะแนวเซ็ทส์ของอาจารย์วสันต์ เน้นการหยิบยกประเด็นทางสังคม มาเผยแพร่สู่สาธารณชนแบบตรงไปตรงมาเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิด การคิดวิเคราะห์และนำไปสู่การแก้ไขปัญหา หลายคนวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ของอาจารย์วสันต์ว่าสติเฟื่อง หรือบ้าไร้เปล่าที่สร้างสรรค์ผลงานออกมาใน รูปแบบนี้ โดยอาจารย์ว่าได้กล่าวว่า เมื่อเราสร้างสรรค์ผลงานศิลปะคือการ ยืนยันความเชื่อ เราไม่ได้ทำเพื่อเซ็ทส์ แต่เราทำเพื่อให้มนุษย์ได้ผ่าตัดตัวเอง คุณจะได้เข้าใจชีวิต และอยู่ในโลกนี้ได้เพื่อจะทำอะไรบางอย่างที่จะ เปลี่ยนแปลงสังคม เป้าหมายทางศิลปะคือการอยากให้คนตื่นขึ้นมา เพราะ ผมเป็นคนที่คิดงานและสร้างสรรค์งานแบบตรง เพราะผมเชื่อว่าสังคมแบบ ไทยๆ กับคนที่ยังไม่กล้าเผชิญกับความจริง มันยังไม่สามารถแก้ปัญหาอะไร ได้ ก็จะไม่ลบลบปัญหาไปเรื่อยๆ ผมจึงคิดว่าเราน่าจะเผชิญกันตรงๆ กับปัญหา แล้วหันมาพูดกันตรงๆว่าคุณต้องการอะไร เพื่อจะได้เข้าใจกัน และให้สังคม ได้แก้ปัญหาคลายไปได้” และในการนำเสนอผลงานในประเทศไทยนั้น ในยุค ปัจจุบันก็ยังคงพบว่า ศิลปินยังไม่สามารถแสดงออก หรือนำผลงานไปจัดแสดง ในสถานที่ต่างๆได้อย่างเปิดเผย และยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร จึงเป็นการปิดกั้นแนวความคิดในด้านการแสดงออกทางเรื่องเพศ สำหรับสังคม ไทยยังดูเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยกล้ายอมรับ และไร้ผู้สนับสนุนผลงาน ทางออก ของศิลปินไทยคือการนำผลงานไปจัดแสดงที่ต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ (บทสัมภาษณ์ : ปรากฏการณ์ข่าวจริง ศิลปะเพื่อการเคลื่อนไหวสังคม 2560)

ผลงานสำคัญศิลปะอีโรติกเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทยญี่ปุ่น

ศิลปะประเภทนี้มีชื่อเรียกว่า ‘ซุงกะ’ หรือศิลปะเชิงสังวาสของ ญี่ปุ่น ซึ่งเป็นหนึ่งในแขนงของศิลปะแบบประเพณีที่เรียกว่า อุกิโยเอะ โดยส่วนใหญ่จะถูกทำขึ้นมาด้วยกระบวนการของภาพพิมพ์ที่พิมพ์จาก

แม่พิมพ์ไม้ มีส่วนน้อยที่จะทำเป็นภาพวาดม้วน ซึ่งมีมาก่อนยุคของ อูกิโอเอะ โดยซุงกะแปลตรงตัวได้ว่า ‘Spring Pictures’ หรือ ‘ภาพฤดูใบไม้ผลิ’ ซึ่งเป็นคำสุภาพที่หมายถึงภาพของการร่วมเพศนั่นเอง

ซุงกะ เป็นผลิตผลในช่วงศตวรรษที่16-19 โดยถูกนำมาใช้เพื่อการตอบสนองความต้องการทางโลกีย์ เพื่อกระตุ้นร่ำอารมณ์ทางเพศหรือ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง แต่ก็เชื่อว่าภาพซุงกะเหล่านี้จะสามารถนำมา แสดงให้เห็นกันอย่างโจ่งแจ้ง เพราะเรื่องเพศไม่ใช่อะไรที่จะเอามาแสดงหรือ อวดกันได้อย่างเปิดเผย

ถึงจะไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าภาพซุงกะนั้นใช้สำหรับผู้ชายหรือผู้หญิง ในการสร้างจินตนาการทางเพศ แต่ภาพ

ซุงกะประมาณปี ค.ศ. 1810 ที่วาดภาพผู้หญิงที่นำภาพเชิงสังวาสไว้ ได้หมอน แลวนอนหลับฝันถึงการร่วมเพศ โดยไม่รู้ตัวว่ามีคนแอบดูร่างกาย ส่วนล่างที่ผ้าผ่อนกระจัดกระจายจนเปิดทุกอย่างให้เห็นโล่งแจ้งอยู่ แต่อย่างไร ก็ดี ภาพซุงกะเหล่านี้ก็ไม่น่าจะใช้คู่มือสำหรับการประกอบกามกิจ เพราะมีการเล่ากันว่าใครที่พยายามเลียนแบบท่าสังวาสในซุงกะ มักจะประสบกับ ปัญหาเส้นพลิก เคล็ดขัดยอก กันถ้วนหน้า

เดิมทีเชื่อกันว่าซุงกะได้แรงบันดาลใจมาจากภาพวาดในตำรา เวชศาสตร์จีนโบราณที่พัฒนามาเป็นภาพเชิงสังวาสในเวลาต่อมา ในขณะที่ รากศัพท์ของคำว่า ซุงกะ นั้นมาจากรูปย่อของคำว่า ซุงเคียวอิิกะ คำสะกด แบบญี่ปุ่น ของภาพวาดจีน 12 ม้วนที่พรรณนาถึงท่าสังวาสต่างๆ ที่องค์ชาย จินต้องบำเพ็ญปฏิบัติเพื่อความสมดุลของหยินหยาง ส่วนในญี่ปุ่น ต้องย้อน กลับไปถึงยุคเอฮัน ภาพซุงกะได้ปรากฏอยู่ในชนชั้นสูงอย่างราชสำนัก ใน รูปแบบของภาพวาดม้วนที่เล่าเรื่องอื้อฉาวทางเพศในราชสำนักหรือใน สำนักสงฆ์ โดยมีตัวละครเป็นข้าราชการและบรรดาพระนั่นเอง (ภาพที่6)

ภาพที่ 6 มียากาวะ อิซโซ (宮川 一笑 Miyagawa Issho, 1689 – 1780)

A tryst between a young man and a boy (1750)

ภาพวาดม้วนในชุด Spring Pastimes ที่แสดงภาพการร่วมเพศระหว่างชายฉกรรจ์กับเด็กหนุ่ม
ที่มา : <https://thematter.co/> (25/04/2563)

ภาพซุงกะได้รับความนิยมสูงสุดในยุคเอโดะ (1603 - 1867) ด้วย
อานิสงส์ของเทคนิคการพิมพ์จากแม่พิมพ์ไม้ในสมัยนั้นที่พัฒนาเป็น
อย่างมาก ทำให้ซุงกะมีการผลิตเป็นจำนวนมากและมีราคาถูก โดยขายเป็น
แผ่นๆ คล้ายใบปลิว หรือเย็บรวมเป็นเล่มหนังสือ ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิต
ทางโลกย์และกามารมณ์ของคนเมือง โซนิน (ชนชั้นพ่อค้าหรือ
ช่างฝีมือ) เกอิชา, โอयरัน (นางโลม), คาบูกิ, นักแสดงตลกเร่ร่อน บางครั้งก็
มีชนชั้นสูงและชาวต่างชาติ, เรื่องราวในสถานบันเทิงเรีงมย์, การเสพสังวาส
ของชายหญิง, หญิงหญิง, ชายชาย, คนกับสัตว์ สิ่งของ, คนกับภูติผี
ปิศาจ, เซ็กซ์แบบพันธนาการมดโยง, การบังคับขืนใจ, การสำเร็จ

ความใคร่, เซ็กส์แบบเดี่ยว, แบบคู่, แบบสามคนอลเวง, แบบหลายคน ครั้นเสร็จ ไปจนถึงแฟนตาซีทางเพศอันหลากหลาย ถูกถ่ายทอดผ่านชุงกะ เหล่านี้อย่างวิจิตรพิสดาร วิถีการ ไปจนถึงแปลกประหลาดอัศจรรย์พันลึกเลยก็มี ซึ่งภาพพิมพ์ชุงกะเหล่านี้ก็มีชื่อเรียกว่ามาคุระ (หมอน) นูระ (เปียก) และ วาไรอะ (ภาพชวนหัว) ตามแต่ศิลปินและผู้บริโภคจะเรียกขานกันไป ซึ่งก็ล้วนแล้วแต่แฝงนัยยะทางเพศทั้งสิ้น

ภาพที่ 7 โทริอิ คิโยนาเกะ (Torii Kiyonaga): Bathhouse Women ในยุคเอโดะ

ที่มา : [https://thematter.co/ \(25/04/2563\)](https://thematter.co/ (25/04/2563))

ลักษณะอันโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์อีกประการของซุงกะ ก็คือการวาดภาพอวัยวะเพศชายหญิงขนาดใหญ่มหึมาเกินจริง จนบางครั้งดูเท่ากับศีรษะเลยทีเดียว ซึ่งการวาดในลักษณะนี้นอกจากจะเป็นการเน้นย้ำเนื้อหาทางเพศให้ชัดเจนจะแจ้งแล้ว อวัยวะเพศอันใหญ่โตเกินจริงยังเป็นตัวแทนของ ‘ใบหน้าที่สอง’ ที่แสดงออกถึงความปรารถนาภายในส่วนลึกของผู้คนที่ถูกซ่อนไว้ภายใต้ใบหน้าปกติในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นมันจึงมีขนาดเท่ากับใบหน้าหรือศีรษะ และอยู่ในตำแหน่งที่ใกล้เคียงกันอย่างผิดธรรมชาติ เพื่อแสดงถึงสภาวะอันกลืนไม่เข้าคายไม่ออกของคนเหล่านั้นนั่นเอง

ถึงแม้ซุงกะจะถูกแบนหลายครั้งในบางยุคสมัย จนต้องผลิตกันหลบๆ ซ่อนๆ ใต้ดิน จึงอาจมองได้ว่ามันไม่ต่างอะไรกับหนังสือโป๊ในยุคโบราณ แต่อย่างไรก็ดีศิลปินอุกิโยเอะแทบทุกคนล้วนทำซุงกะออกมาในช่วงหนึ่งของอาชีพการงานทั้งสิ้น ซึ่งมันก็ไม่ได้ทำให้คุณค่าการเป็นศิลปินของพวกเขาลดน้อยถอยลงแต่อย่างใด เพราะญี่ปุ่นในสมัยนั้นยังไม่มีค่านิยมหรือจริยธรรมทางเพศแบบคริสเตียน ภาพสังวาสของญี่ปุ่นก็เลยไม่ได้ถูกจัดให้อยู่ในฐานะของภาพลามกอนาจาร (Pornography) แต่เป็นเพียงแค่เรื่องทะเล่ถึงตึงตังเสียมากกว่า ซึ่งภาพซุงกะเหล่านี้ก็มีคุณค่าในเชิงศิลปะไม่แพ้อุกิโยเอะในรูปแบบอื่นๆ เลย

ศิลปินภาพซุงกะที่โดดเด่นก็มีอาทิจิ อุตามาโร หรือ คิตะกาวะ อุตามาโร ภาพซุงกะของเขามีความโดดเด่นด้วยรายละเอียดของรูปร่างหน้าตาที่งดงามลงตัวของคู่รักหญิงชาย เสื้อผ้าอาภรณ์ที่มีสีสันลวดลายสวยงามวิจิตรและลีลาการกึ่งที่วาทความรัญจวนและเรื่องราวเพื่อผ่นประโลมโลกทางเพศ ผลงานที่โด่งดังที่สุดของเขาคือ อุตามาคูระ หรือ กวีข้างหมอน หนังสือ

รวมภาพพิมพ์ซุงกะและบทกวีเชิงสังวาส 12 ภาพ ที่แสดงภาพกิจกรรมอันเปิดเผยจะแจ้งแต่ก็วิจิตรบรรจง (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 อุตามาโร : Poem of the Pillow (1788)

ภาพจาก : en.wikipedia.org

ที่มา : [https://thematter.co/ \(25/04/2563\)](https://thematter.co/ (25/04/2563))

ศิลปินซุงกะที่โด่งดังและเป็นที่รู้จักที่สุดก็คือ โอะคุไซ หรือ คัทซึชิคะ โอะคุไซ ผู้ที่นอกจากจะเป็นปรมาจารย์แห่งภาพอุกิโยเอะแล้ว ด้วยผลงานภาพเชิงสังวาสที่พร้อมด้วยรายละเอียดและองค์ประกอบอันงดงามเปี่ยมสุนทรียะชั้นครูและบทกวีอันจะแจ้งและวิจิตรพิสดารพันลึก ทำให้เขายังเป็นปรมาจารย์แห่งภาพซุงกะอีกด้วย

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาพ The Dream of the Fisherman's Wife (1814) หรือที่รู้จักในชื่อ ‘นักประดาน้ำและหมึกยักษ์’ เป็นภาพพิมพ์จากแม่พิมพ์ไม้ที่แสดงถึงการร่วมเพศระหว่างคนกับสัตว์ (zoophilia) งานชุดนี้ถูกทำขึ้นในช่วงที่เขา มีอายุ 50 กว่าปี ซึ่งเขาเลิกใช้ชื่อเดิมและเปลี่ยนเป็นชื่อ ไตโตะ รวมถึงผลิตงานที่มีลายเซ็นว่า คัทซึชิคะ โอะคุไซ ไตโตะ อันเป็นชื่อที่คน

รู้จักกันในปัจจุบัน (ทำให้คนเรียกช่วงเวลานี้ของเขาว่า “ยุคโตโตะ”) โดยเขาทำหนังสือรวมภาพเชิงสังวาสหรือชุงกะซุด Kinoe no Komatsu (ต้นสนวัยเยาว์) ขึ้นในช่วงปี 1814 ซึ่งเป็นหนังสือชุงกะที่โด่งดังที่สุดของโฮะคุไซ ซึ่งภาพนี้ก็เป็นภาพที่โด่งดังที่สุดในหนังสือเล่มนี้ด้วย นี่ไม่ใช่ช่วงแรกที่เขาทำงานในหัวข้อนี้ แต่ในยุคนี้โฮะคุไซมีพัฒนาการอันยิ่งใหญ่ทั้งในด้านของคุณภาพและปริมาณของงานภาพพิมพ์เชิงสังวาส ซึ่งเป็นหัวข้อที่โดดเด่นที่สุดอย่างหนึ่งของเขา และอย่างที่บอกว่าด้วยความที่สังคมในยุคนั้นยังไม่มีค่านิยมหรือจริยธรรมแบบคริสเตียนที่ต้องมีความอับอายหรือรู้สึกผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพราะมันเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ดังนั้นภาพกิจกรรมทางเพศจึงสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมสามัญในชีวิตประจำวันอย่างการกินอาหาร ตักปลา ไปจนถึงกิจกรรมที่แฝงนัยยะทางเพศอย่าง การงมหอย หรือแม้แต่ภาพการร่วมเพศเองก็ตามที่ ทำให้ศิลปินสามารถถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านี้ออกมาได้อย่างอิสระเสรี

ภาพที่ 9 โฮะคุไซ : The Dream of the Fisherman's Wife (1814)

ภาพจาก : en.wikipedia.org

ที่มา : <https://thematter.co/> (25/04/2563)

มันเป็นภาพของนักรบหอยสาวร่างเปลือยเปล่าที่กำลังถูกเกี่ยวกระหวัดรัดรั้งเล่าโลมและเสพสมโดยหมึกยักษ์สองตัว ตัวเล็กกว่าทางซ้ายกำลังดูดดื่มริมฝีปาก และรัดรั้งยอดถันของเธอด้วยหนวด ในขณะที่ตัวใหญ่กว่าทางขวากำลังใช้หนวดรัดรั้งร่างกายและโลมเลียอวัยวะเพศของเธออยู่ (ภาพที่9)

ตัวหนังสือบนภาพบรรยายถึงความสุขทางเพศที่เธอและพวกมันได้รับจากการนี้ นักวิชาการศิลปะบันทึกไว้ว่าภาพนี้ได้แรงบันดาลใจมาจากตำนานพื้นบ้านของญี่ปุ่นที่เล่าเรื่องของสาวนักรบหอยที่ดำน้ำลงไปโมยอัญมณีจากวังของเทพเจ้ามังกรใต้ทะเล ซึ่งโด่งดังอย่างมากในยุคเอโดะ

ภาพนี้เป็นต้นธารของงานศิลปะวัฒนธรรมแนวหนึ่งของญี่ปุ่นที่นำเสนอเรื่องราวเชิงสังวาสของมนุษย์กับสัตว์มีรยางค์ (Tentacle erotica) ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างมากในวัฒนธรรมสมัยใหม่ของญี่ปุ่น อาทิเช่นใน อนิเมะ, มังงะ และอื่นๆ ผลงานชิ้นนี้ของโฮะคุไซส่งแรงบันดาลใจให้ศิลปินรุ่นหลังอีกมากมาย แม้แต่ศิลปินตะวันตกอย่าง เฟลิเซียน รอปส์ (Félicien Rops), ออคุสต์ โรแดง (Auguste Rodin), หลุยส์ อูว์กอก (Louis Aucoc), แฟร์ นองด์ นอฟฟ์ (Fernand noppf) และ พาโบล ปิกัสโซ่ เป็นอาทิ ซึ่งปิกัสโซ่เอง ก็เคยวาดภาพ นักประดาน้ำและหมึกยักษ์ ในเวอร์ชันของตัวเอง และถูกนำไปจัดแสดงเคียงคู่กับภาพต้นฉบับของโฮะคุไซในนิทรรศการ ‘แรงบันดาลใจของศิลปินญี่ปุ่นในยุคศตวรรษที่ 19 ต่อผลงานของ ปิกัสโซ่’ ในปี 2003 อีกด้วย หรือ ยานากาวะ ชิเกโนบุ (Yanagawa Shigenobu) ลูกศิษย์ ลูกเขย และลูกบุญธรรมของปรมาจารย์โฮะคุไซ ผู้มีฝีมือเลื่องลือในการวาดภาพเกอิชาและบทอัศจรรย์ของเหล่านางโลมด้วยสีส้นและเส้นสายที่เปี่ยมอารมณ์รุ่มรวยจนชวนใจเป็นอย่างยิ่ง (ภาพที่10)

ภาพที่10 ยานากาวะ ชิเกโนบุ : Man and woman making love (1820)

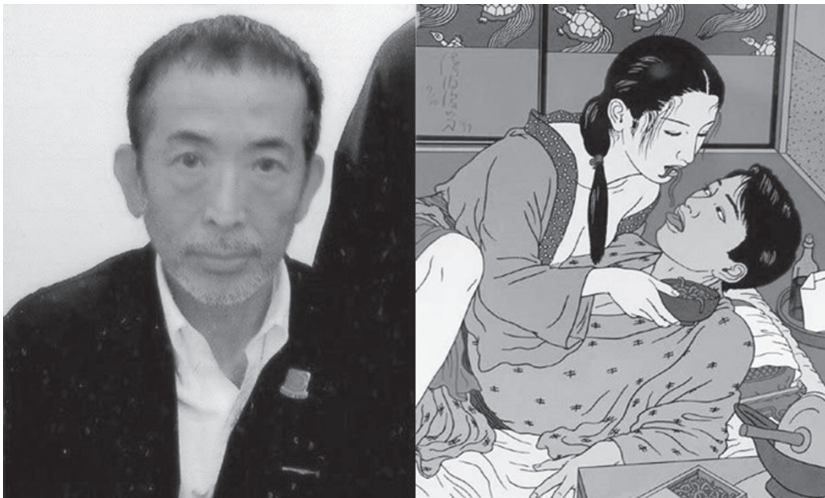
ภาพจาก en.wikipedia.org

ที่มา : <https://thematter.co/> (25/04/2563)

ชุงกะส่งอิทธิพลสืบเนื่องมาถึงยุคโวะและเฮเซไปจนถึงยุคสมัยใหม่ ในทางหนึ่งมันพัฒนามาเป็นรูปแบบของสื่อเชิงสัจวาสที่เป็นที่รู้จักกันทั่วโลกอย่าง เฮนไต รวมถึงส่งอิทธิพลในเชิงสุนทรียะต่อศิลปินรุ่นหลังอีกมากมาย (ภานุ, 2563 : ออนไลน์)

และถ้าจะกล่าวถึงศิลปินที่มีผลงานด้านอีโรติกจำนวนมาก และเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงในประเทศญี่ปุ่นอีกท่านหนึ่งที่มีอิทธิพลกับคนดูผลงานศิลปะในด้านนี้ ได้แก่ โทชิโอะ ซาเอกิ (Toshio Saeki) (ภาพที่11) เขาเกิดในปี พ.ศ. 2488 ในเมืองมียาซากิ หลังจากนั้นมาใช้ชีวิตจนถึงวัยรุ่นที่โอซาก้า แล้วก็ย้าย

ไปอยู่โตเกียวตอนอายุ 24 ปี เขาเป็นคนมีพรสวรรค์ในการวาดภาพ และภาพที่เขาชอบวาดจะเป็นภาพแนวอีโรติก เมื่อพูดถึงงานภาพวาดแนวอีโรติกหลายคนคงนึกถึงงานในแนวเซ็กซี่ เสื้อผ้าน้อยชิ้น เห็นเนินอก เห็นร่องก้นของผู้หญิง เห็น six pack ของผู้ชาย วาบหวิวดูแล้วเกิดอารมณ์ทางเพศขึ้นมา แต่งานของซาเอากิกลับไม่ยั่วยุอารมณ์ทางเพศแม้แต่น้อย กลับออกไปทางสยองขวัญสั่นประสาทมากกว่า เขานิยมวาดงานแนวอีโรติกปนสยองขวัญ โดยเนื้อเรื่องในภาพจะเป็นคนมีเซ็กส์กับภูตผีญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นหญิงสาวกับปีศาจผู้ชาย หรือผู้ชายกับผีสาวในตำนาน (ภาพที่12)

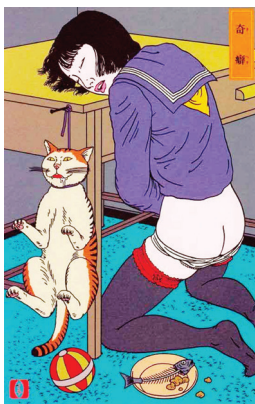
ภาพที่11 ศิลปิน โทชิโอะ ซาเอกิ (Toshio Saeki)

ภาพที่12 ภาพผลงานลายเส้นชุดอีโรติก

ที่มา [https://www.sanook.com/\(22/04/2563\)](https://www.sanook.com/(22/04/2563))

ด้วยลายเส้นที่เรียบง่ายของซาเอกิ รวมถึงมุกตลกแบบโหดร้ายสยองขวัญ ปนกับภาพเปลือยเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนชื่นชอบในผลงานของเขา ภาพของเขาประกอบไปด้วยการกระตุ้นการยั่วเย้าซึ่งมาจากความเชื่อเรื่องข้อห้ามทางเพศต่างๆ ในประเทศญี่ปุ่น รวมถึงความรักและความปรารถนาที่มีอยู่ภายในตัว “ผมอธิบายตัวตนของผมในภาพ ซึ่งไม่สามารถบรรยายภาพเหล่านั้นออกมาเป็นตัวหนังสือได้” งานภาพวาดของซาเอกินั้นให้แรงบันดาลใจทางศิลปะและให้มุมมองใหม่เกี่ยวกับเรื่องเพศของชาวญี่ปุ่น จนในช่วงปี 2503 เขาได้รับฉายาว่าเป็น “The Godfather of Japanese Erotica” เจ้าพ่อแห่งวงการอีโรติกของญี่ปุ่น เลยทีเดียว

ซาเอกียังคงได้รับการยกย่องจากนานาชาติอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดนิทรรศการในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาในหลายประเทศทั่วโลกเช่นอังกฤษ ฝรั่งเศส อิสราเอล อเมริกา แคนาดา ฮองกงและไต้หวัน (MGR, 2563 : ออนไลน์)

ภาพที่ 13-15 ศิลปิน โทชิโอะ ซาเอกิ (Toshio Saeki)

ภาพผลงานลายเส้นชุดอีโรติกที่มีชื่อเสียง

ที่มา [https://www.sanook.com/\(22/04/2563\)](https://www.sanook.com/(22/04/2563))

ผลงานสำคัญศิลปะอีโรติกเชิงวัฒนธรรมในประเทศอินเดีย ได้แก่ กามสูตร หรือ กามาสูตรา (Kama Sutra) ตำราศิลปะแห่งรัก ที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นผลงานมาตรฐานที่วาดด้วยความรักในวรรณคดีสันสกฤต เขียนโดย วาตสยายน (วาต-สยา-ยะ-นะ) โดยคัมภีร์เล่มนี้มีชื่อเต็มว่า “วาตสยายน กามสูตร” (คัมภีร์ว่าด้วยความรักของวาตสยายน) มีความสำคัญในด้านสังคมวิทยา และแพทยศาสตร์ ด้วยคัมภีร์กามสูตร เป็นคำสอนสำหรับหญิงชายที่ให้ความรู้ด้านเพศศึกษาอย่างครบถ้วน ละเอียดลออย่างน่าอัศจรรย์

1. กามสูตร (The Kama Sutra) คือคัมภีร์อินเดียโบราณว่าด้วยพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์ เชื่อกันว่า ‘วาตสยายน’ เป็นผู้เขียน เขาน่าจะมีชีวิตอยู่ราวๆ คริสต์ศตวรรษที่ 14 แถบเมืองพาราณสี

2. กามสูตรไม่ได้มีแค่เรื่องเซ็กส์ แต่ยังพูดถึงศีลธรรมและหลักปฏิบัติทางเพศของอินเดียโบราณด้วย

3. กามสูตรประกอบด้วยโคลก 1,250 บท แบ่งเป็น 7 ภาค 14 ตอน 36 บท ว่าด้วยการจำแนกประเภทสตรี, การจูบ การเล้าโลม, ทำร่วมเพศ, การแต่งงาน, การมีคู่และศีลธรรม, นางคณิกา และการสร้างเสน่ห์ให้ตัวเอง

4. นั่นหมายความว่า คัมภีร์กามสูตรมีเพียง 20% เท่านั้นที่วาดด้วยเรื่องเซ็กส์แบบเพียวๆ

5. คัมภีร์พูดถึงทำร่วมเพศไว้ทั้งหมด 64 ท่า แบ่งเป็น 8 วิธี แต่ละวิธีมี 8 ท่า ซึ่งในคัมภีร์เรียกมันว่า “ศิลปะทั้ง 64”

6. วาตสยายนเชื่อว่า เซ็กส์ไม่ใช่เรื่องผิด แต่การกระทำที่ผิดศีลธรรมเท่านั้นที่เป็นบาป

ภาพที่ 16-17 คัมภีร์กามสูตร

ที่มา : ([https://www.bkkvariety.com/\(22/04/2563\)](https://www.bkkvariety.com/(22/04/2563)))

7. ท่วงท่าทั้งหลายในคัมภีร์ ไม่เหมาะกับคนที่เป็นโรคกระดูกและข้อ
8. การกีดหรือข่วน ก็เป็นเคลือบการเพิ่มรสชาติแห่งเช็กส์อย่างหนึ่ง
ที่คัมภีร์แนะนำไว้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ฟัน มือ และเล็บต้องสะอาดด้วย
9. สูตรยาบำรุงเช็กส์ที่ระบุในกามสูตรก็คือ เอาไขนกกะจอกมาต้ม
ในนมจนเดือด แล้วผสมในเนยเหลวและน้ำผึ้ง มันจะช่วยสร้างพลังมาศึกให้
ท่านสุภาพบุรุษทั้งหลาย
10. วิธีจูบมี 10 วิธี ทั้งการจูบแบบแผ่วเบา จูบแบบจริงจัง จูบแบบ
เน้นการสัมผัส จูบด้านตรง จูบแบบบิตปาก จูบแบบบดขยี้ ฯลฯ ซึ่งเราสามารถ
ดัดแปลงการจูบได้มากกว่า 40 ท่า (บางกอกวไรตี้, 2563 :ออนไลน์)

ชะขุรโห วิหารอิโรติก : ศิลปะกามสูตรแห่งการหลุดพ้น

ชะขุรโห (Khajuraho) เป็นสถาปัตยกรรมทางศาสนาที่พิเศษแตกต่างจากที่อื่นๆ คือ มีการประดับประดากรรมภาพสตรีเปลือยกาย และการมีเพศสัมพันธ์จากกามสูตรอย่างเปิดเผย ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมผสมผสานระหว่างศาสนาฮินดูและเซน (Jain) สร้างขึ้นเมื่อประมาณพันปีก่อน ระหว่างปี ค.ศ. 950-1050 ในการอุปถัมภ์ของกษัตริย์ราชวงศ์จณฑล ที่เป็ใหญ่ในภาคกลางของอินเดีย สำหรับศาสนาเซน เกิดขึ้นในอินเดียมานาน และดำรงสถานะเป็นศาสนาหนึ่งในอินเดียจนถึงทุกวันนี้

วิหารที่งดงามโอ้อ่า ทั้งรูปทรงและรูปแกะสลักจำนวนมาก ตั้งอยู่ใกล้กับหมู่บ้าน ชะขุรโห จึงได้ชื่อตามนั้น รูปแกะสลักหินประดับวิหารสะท้อนให้เห็นความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญงานศิลปะชั้นสูงของศิลปินสมัยนั้น ซึ่งสามารถแกะสลักหินให้สวยงามอ่อนช้อย และมีชีวิตชีวน่าอัศจรรย์ แรกสร้างวิหารมีจำนวน 85 หลัง กาลเวลาทำลายวิหารพังเสียหายเป็นส่วนใหญ่หลงเหลือมาถึงปัจจุบันเพียง 22 หลัง แต่ยังคงเป็นประจักษ์พยานงาน

ศิลปกรรมที่ยิ่งใหญ่่อลังการ ทั้งยังสื่อชนบประเพณี ความเชื่อของชนชาติอินเดียชัดเจน

ความแตกต่างจากวิหารทั่วไป คือ องค์วิหารยืนตระหง่าน ปราศจากกำแพงล้อมรอบ ตั้งอยู่บนฐานอิฐสูงแข็งแรง เป็นสถาปัตยกรรมที่ก่อสร้างรวมกันเป็นหมู่อย่างมีเอกภาพ เพดานแกะสลักลวดลายประณีต มีเสาค้ำยันหลังคา 4 ต้น บัวหัวเสาแกะสลักอย่างพิถีพิถัน (ภาพที่18-19)

ภาพที่18-19 ขะจุรโฮ (Khajuraho) สถาปัตยกรรมทางศาสนาของประเทศอินเดีย
ที่มา : [https://travel.mthai.com/ \(25/04/2663\)](https://travel.mthai.com/ (25/04/2663))

ด้านบนและฐานล่างของเสาแกะสลัก เป็นรูปคนแคระ และสัตว์ในเทพนิยายมีหัวและปีกเป็นอินทรี มีร่างเป็นสิงโต ตรงกลางเสาแกะสลักนางอัปสรทรวดทรงอรชรจำนวนนับพันนับหมื่นประดับรอบวิหารทุกหลัง บรรดานางสวรรค์แสดงอารมณ์ออกทางสีหน้า และวางท่าราวกับชูเปอร์โมเดลยุคปัจจุบัน สะท้อนจินตนาการและความสามารถในการถ่ายทอดของศิลปิน ถือเป็นงานศิลปกรรมชิ้นเอก ชาวอินเดียในสมัยนั้น ยึดมั่นศรัทธาลัทธิตันตระ ซึ่งเชื่อว่าความพึงพอใจกิเลสทางโลก จะช่วยยกจิตใจและนำพาจิตวิญญาณไปสู่ความหลุดพ้น รูปแกะสลักแสดงความรักใคร่จึงปรากฏทั่วไป

รูปแกะสลักกามสูตร สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จำเพาะ เนื่องมาจากคำว่า “กาม” ในภาษาสันสกฤตยังหมายถึง การดำเนินชีวิตอันเหมาะสมของผู้ชายด้วย ตามหลักวิถีการดำเนินชีวิตของฮินดู ซึ่งกำหนดให้เด็กชายรักษาศีลพรหมจรรย์ในวัยอันบริสุทธิ์ เพียรศึกษาศาสตร์แห่งความรักใคร่ เพราะการมารณเป็นส่วนหนึ่งของการครองเรือน จึงพร้อมรับบทบาทผู้นำครอบครัว (ภาพที่20-21)

ภาพที่20-21 รูปแกะสลักหินกามสูตร

ที่มา : <https://travel.mthai.com/> (25/04/2663)

กำแพงหินด้านนอกของวิหาร ประดับประดาด้วยงานแกะสลักหินแบบนูนสูง บรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้าและเทวี ได้แก่ พระศิวะ และนางปารวตีซึ่งเป็นชายา พระวิษณุ และพระนางลักษมีผู้เป็นชายา พระพิฆเนศวร ในท่วงท่าร้ายรำ รูปแกะสลักนัคนดนตรีและนางรำ เป็นต้น ซึ่งดูลักษณะเหมือนจริง แสดงอารมณ์รู้สึกออกมาให้เห็น หากดูได้ยากจากสถาปัตยกรรมของวิหารอื่น วิหาร 12 หลังที่สร้างอุทิศถวายพระวิษณุ และพระศิวะทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือจัดว่ามีความสำคัญที่สุด เป็นที่ประดิษฐานแท่นบูชาภัณฑารวาสมหาเทวะขนาดใหญ่โตที่สุดในหมู่วิหาร แผนผังคล้ายกับจตุรัสกล แสดงให้เห็นถึงทักษะชั้นสูงในการออกแบบก่อสร้างวิหาร หลายร้อยปีหลังหมดยุครุ่งเรืองของราชวงศ์ สถาปัตยกรรมโบราณถูกทอดทิ้งให้รกร้างและเสื่อมโทรมลง

จวบจนราชनावีอังกฤษคนหนึ่งมาพบหมู่บ้านเล็กๆ แห่งนี้เมื่อปี ค.ศ. 1838 วิหารแห่งความรัก และกามารามณ์ของอินเดีย จึงเป็นที่รู้จักไปของคนทั่วโลก แม้ว่าสายตาของผู้คนในตอนแรก จะมองเป็นศิลปะที่อนาจารและแสดงถึงความเสื่อมของศีลธรรมมนุษย์ก็ตามที แต่ชาวอินเดีย ไม่มองประติมากรรมแนวอีโรติกเป็นเรื่องน่าอาย เพราะเชื่อกันมาแต่โบราณว่า กามสูตรเป็นมาตรฐานเพศศึกษาสืบทอดกันมาหลายพันปี

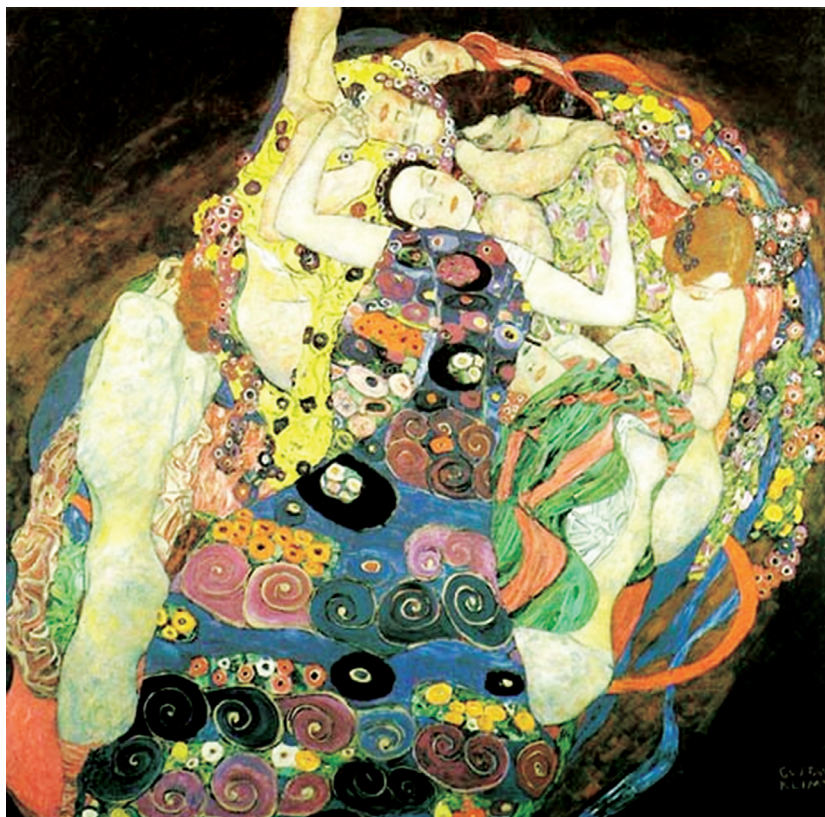
ชาวอินเดียเรียกนางรำว่า “ศิลปิน” ซึ่งพ่อนรำเพื่อบูชาสักการะทวยเทพผู้เป็นใหญ่ ซึ่งหากมองมุมนี้ ย่อมจำแนกได้ระหว่างศิลปะและอนาจาร เห็นความงามอันบริสุทธิ์ของประติมากรรม และอาจชื่นชมแนวคิดการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาตั้งแต่วัยเด็กด้วยซ้ำ จากคุณค่าของศิลปะ และสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะวิหารชะซุรโห จึงได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโกให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ควรค่าแก่การอนุรักษ์เมื่อปี ค.ศ. 1986 (oporshady ,2563 : ออนไลน์)

ผลงานศิลปะอีโรติกอาร์ตเชิงวัฒนธรรมในตะวันตก

กุสตาฟ คลิมต์(Gustav Klimt) เป็นศิลปินนักวาดภาพและนักตกแต่งงานศิลปะชาวเวียนนา (Vienna) เกิดที่ โบมการ์เทิน (Baumgarten) ใกล้ๆกับกรุงเวียนนา ในวันที่ 14 มิถุนายน คศ. 1862 พ่อของเขานั้นมีอาชีพช่างทองและช่างแกะสลัก กุสตาฟ คลิมต์ เข้าเรียนศิลปะในกรุงเวียนนาในปี 1876 เมื่ออายุได้ 14 ปี ได้ใช้เวลาในการศึกษาอยู่ในโรงเรียนศิลปะและช่างฝีมือ 7 ปี ที่สถานบัน ศิลปะนั้นเค้าได้เรียนวิชาการวาดภาพตามแบบอย่างปกติของศิลปะแบบอคาเดมิกอาร์ต และได้เรียนรู้การวาดภาพแบบเฟรสโก (Fresco) หรือภาพเขียนบนปูนเปียก ซึ่งใช้ในการวาดตามโบสถ์ และปราสาทต่างๆ และตลอดจนการประดับโมเสก (Mosaic)

ในช่วงที่ศึกษาอยู่ที่กรุงเวียนนานั้น กุสตาฟ คลิมต์ ได้ฝึกทักษะในการทำงานศิลปะเป็นอย่างมาก ทั้งงานจิตรกรรมและงานหัตถกรรม และเขาได้นำมาประยุกต์ใช้ในผลงานของเขาในภายหลัง 35 งานที่เป็นเอกลักษณ์ของกุสตาฟ คลิมต์ ก็มาคือ การนำความรู้สึกพื้นฐานของมนุษย์ที่มีต่ออารมณ์ทางเพศออกมาใช้ในงานศิลปะของเขาได้อย่างน่าชื่นชมมากกว่าความน่าอึดใจ เขามีความรู้สึกต่อสรีระทุกสัดส่วนของผู้หญิงสาวในด้านที่น่าอัศจรรย์ใจ คือสิ่งที่งดงาม และสามารถจรรโลงความสุขและความสมบูรณ์ให้จิตใจของผู้ชมเขาเชื่อว่าสรีระเรือนร่างของสาวงามนั้นสามารถปลุกอารมณ์ที่ละเมียดละเอียดอ่อนได้ก็จริง แต่ในทางตรงกันข้ามมันก็ยังสามารถปลุกกำหนดในจิตใต้สำนึกเบื้องลึกของอารมณ์ให้สามารถแสดงความเถื่อน ที่ฝังแน่นอยู่ในจิตใจออกมาได้ด้วยเช่นกัน เขาจึงถ่ายทอดความรู้สึกต่อความสวยงามทั้งหมดลงบนผลงานภาพเขียนของเขา

กุสตาฟ คลิมต์ มีความหลงใหลในศิลปะแบบ อาร์ต นูโว คือการผสมผสานศิลปะหัตถกรรม เข้ากับงานทางด้านสถาปัตยกรรม โดยการเอาลวดลายประดับตกแต่งต่าง ๆ เข้ามาใช้ในผลงานจิตรกรรม เพื่อดึงดูดสายตาต่อผู้ชมให้ได้เข้าถึงความวิจิตรงดงามของศิลปะ แต่เขาได้พัฒนาสานต่อ ไกลกว่าทั่วไป โดยการค้นพบการใช้วัสดุพิเศษ เช่นแผ่นทอง และเงินเข้ามาประดับในผลงานเขา ให้ดูมีความวาววับเป็นพิเศษ และเทคนิคจึงได้กลายมาเป็นรูปแบบเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของเขา และเป็นที่ยอมรับแพร่หลายจนมาถึงยุคปัจจุบัน (หนึ่งธิดา, 2546 : 13-16) (ภาพที่22)

ภาพที่ 22 ชื่อภาพ The Virgins (Die Jungfrau) (1913)

ศิลปิน กุสตาฟ คลิมต์

ที่มา [http://oknation.nationtv.tv/\(22/04/2563\)](http://oknation.nationtv.tv/(22/04/2563))

อีกอน ซีเลอ (Egon Schiele) ชีวิตวัยเด็กของ อีกอน ซีเลอ เกิดที่สถานีรถไฟในเมืองเล็ก ๆ ของออสเตรีย ในวันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ.1890 หลังจากพี่สาวของเขา เมลานี (1874-1886) และ แอลวีล่า (1883-1893) เกิด เขาเป็นลูกของนายสถานีรถไฟ และได้สูญเสียพี่สาวที่ชื่อ แอลวีล่า ในวัยเพียง 10 ขวบ ฐานะที่บ้านของเขายากจน และเมื่อเวลาว่างเขาก็จะแอบไปวาดรูปภาพเป็นประจำ ซึ่งภายหลังเมื่อพ่อของเขาได้มาพบเจอจึงนำภาพเหล่านั้นมาเผาทิ้งด้วยความโกรธ

วัยเด็กของซีเลอยากลำบากเนื่องจากอาการป่วยของพ่อทุกข์ทรมานจากโรคซิฟิลิสจากการไปเที่ยวสถานบริการ (อ้างจากบันทึกเหตุการณ์ของครอบครัว) ในฤดูร้อนค.ศ.1904 พ่อของซีเลอก็ป่วย เป็นโรคอัมพาตเพิ่มขึ้นไปอีก เขาพยายามที่จะโยนตัวเองออกนอกหน้าต่างเพื่อที่จะฆ่าตัวตายแต่ไม่สำเร็จ และในที่สุดเขาก็ป่วยตายด้วยความทุกข์ทรมานในปี 1905 เหตุการณ์ครั้งนั้นได้สร้างความเสียใจต่อซีเลอเป็นอย่างมาก ดังจดหมายฉบับหนึ่งที่เขาได้เขียนถึงลูกพี่ลูกน้อง ในจดหมายบรรยายเรื่องราวการอาลัยอาวรณ์ต่อการจากไปของพ่อ และเขารู้สึกเสียใจทุกครั้งที่ได้กลับไปในเมืองที่พ่อเคยอาศัย ซีเลอเชื่อในชีวิตอมตะ และนี่คือเหตุผลที่ ผลงานของเขาแสดงออกมาในลักษณะนั้น และได้กล่าวโทษแม่ของตนเองที่ไม่ได้เสียใจเลยกับการจากไปของพ่อ และไม่ได้เอาใจใส่และรักลูกๆ เท่าที่ควร จนมาช่วงวัยหนุ่มของซีเลอตามประวัติได้อ้างว่า เขาได้มีความผูกพันกับน้องสาวของเค้าเองที่ชื่อว่า เอร์ดี ในลักษณะเชิงชู้สาวขณะที่ซีเลอ อายุเพียง 16 ปี และน้องสาวเอร์ดี อายุ 12ปี มีการอ้างว่าซีเลอได้พาน้องสาวของเค้าออกเดินทางไปยังตัวเมือง และได้พักอาศัยในห้องพักสองต่อสองเป็นเวลาหลายคืน (Dinhin, 2563 : ออนไลน์)

ซึ่งไม่มีคำยืนยันของการกล่าวอ้างที่ชัดเจนมากนักในเหตุการณ์นี้ แต่เมื่อเหตุจากภาพนู้ตของซีเลโอในหลายๆภาพนั้น จะปรากฏรูปของน้องสาวเกอร์ตีของเขาเองเป็นแบบให้ในลักษณะเปลือยกาย

ในค.ศ.1909 ภายหลังจากที่ซีเลโอได้จบการศึกษา เขาได้เข้าแฟลตและสตูดิโอในกรุงเวียนนาพร้อมกับเริ่มทำงานศิลปะอย่างจริงจัง ในช่วงนี้เองที่เขาเริ่มการเขียนภาพของสตรีวัยแรกรุ่น ซึ่งเขามีความอิสระ และมีโอกาสทำในสิ่งที่เขาคิดว่าห้ามในวัยเด็กได้มากยิ่งขึ้น ซีเลโอได้วาดภาพจากเหล่านางแบบไว้มากมาย ซึ่งภาพวาดส่วนใหญ่ล้วนแสดงออกถึงความรู้สึกทางเพศอย่างรุนแรง ในเดือนเมษายน ค.ศ.1912 ซีเลโอ ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมและยึดภาพเขียนของเขา เพราะสื่อไปในทาง ลามกอนาจารจำนวนนับร้อยภาพ พร้อมกับถูกคุมขังโดยถูกตั้งข้อกล่าวหาล่วงละเมิดและกระทำอนาจาร ถึงแม้ว่า ข้อหาล่วงละเมิดจะมีหลักฐานอ่อน ซีเลโอก็ยังคงถูกตั้งข้อกล่าวหาว่าแสดงนิทรรศการ ศิลปะเชิงสังวาส โดยให้เด็กเข้าชมได้ เขาถูกศาลสั่งคุมขัง 21 วันพร้อมกับเพิกถอนทั้งไปจำนวนหนึ่ง ในระหว่างที่ซีเลโอถูกจำคุกอยู่นั้น เขาได้เขียนภาพออกมาชุดหนึ่ง เป็นงานภาพเหมือนตัวเอง (self- portraits) ทว่าเขาไม่ได้รู้สึกว่าเขาผิดเลย ในทางกลับกันซีเลโอคิดว่าการกำหนดขอบเขตของการวาด ภาพต่างหาก ที่เรียกว่าอาชญากรรม มันเหมือนเป็นการฆ่าเขาทางอ้อม (Jeanette, 2000 : 3)

ในช่วงภายหลัง อีกอน ซีเลโอ ได้การนิยามว่าเป็น นักอีโรติก เพราะศิลปะของ ซีเลโอแสดงออกถึงภาพอีโรติกของร่างกายมนุษย์ที่ไม่ใช่แค่ภาพเปลือยของหญิงสาวเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงภาพเปลือยกายของบุรุษอีกด้วย รูปแบบผลงานของเขาคือการตั้งใจถ่ายทอดอัตลักษณ์ทางเพศ ของมนุษย์ในแบบต่างๆ ออกมาเช่น เรื่องความรู้สึกถึงทางเพศ ความรักตนเอง การรัก

ร่วมเพศ หรือ ทศนคติของพวกถ้ามอง ในเชิงลักษณะขอการยั่ววนทางเพศ ที่มีชั้นเชิง เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นความแปลกใหม่ และดูไม่ซ้ำซากตามรูปแบบ เดิมๆของศิลปินคนอื่น ถึงแม้ว่าภาพเขียนของเขานั้นมองดู แล้วอาจกระตุ้น ความรู้สึกถึงความน่าเกลียด โง่งครึ้ม หรือมีความอนาจาร แต่กลับกันนั่นคือ การดึงดูด และจูงใจผู้ชมเข้าใจว่าร่างกายนั้นเองมีพลังทางเพศและความตาย ภายในมันตัวเอง (ภาพที่14)

ภาพที่22 Egon Schiele “Embrace (Lovers II)”

1917 Oil on canvas, 100 x 170,2

ที่มา : Jeanette Zwingerberger. Egon Schiele. New York : parkstone,2000.

ดังนั้นผลงานสำคัญของศิลปะอีโรติก ของศิลปินในช่วงเวลาต่างๆ ทำให้เราทราบว่า แนวความคิดของศิลปินในแต่ละคนนั้น ได้รับแรงบันดาลใจจากปัจจัยที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกในเชิงคุณค่าของความเป็นของมนุษย์ โดยศิลปินส่วนใหญ่ จะเห็นคุณค่าในการถ่ายทอดเรื่องราวของความรัก ความรู้สึกออกมา เพียงเพื่อ ต้องการเป็นผู้สื่อสารถึงความรู้สึกของมนุษย์ในเรื่อง

เพศให้เป็นเรื่องธรรมดา ศิลปินมีมุมมองและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานออกมา โดยใช้กระบวนการที่แตกต่างกัน แต่เรื่องราวที่นำมาใช้ในการสร้างแนวคิดเป็นเรื่องเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน แล้วแต่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด บริบทใด และในสังคมใด เรื่องเพศอาจถูกมองให้เป็นเรื่องน่าอับอายที่ไม่ควรเปิดเผยในที่สาธารณะ แต่ในสังคมปัจจุบันเรื่องเพศเป็นเรื่องที่สามารถเปิดเผยได้ และมีการยอมรับมากขึ้น เพราะสุดท้ายคุณค่าของผลงานก็เป็นเพียงการนำเสนอมุมมองและแง่คิด โดยผ่านการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินในช่วงเวลาที่จะสามารถสะท้อนแ่งคิดอะไรให้กับผู้มองได้เป็นส่วนกระตุ้นเตือนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงวัฒนธรรมของสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยศ อิชฎฐ์วรพันธุ์. (2552) **คัทซีชีคะ โหะคุไซ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สารคดี
ภาพ
- ชัยยศ อิชฎฐ์วรพันธุ์. (2554). **“อุกิโอเอะ”** ในวารสารญี่ปุ่นสาร ฉบับที่ 71
กรกฎาคม – กันยายน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเอเชียตะวันออก
ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ชัยยศ อิชฎฐ์วรพันธุ์. (2558). **บริบททางสังคมวัฒนธรรมของภาพซุนกะ**.
กรุงเทพฯ : ทวีวัฒนาการพิมพ์
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2553). **“เมื่อไม่มีชน ฉันจึงเป็นศิลปะ”** ในนิตยสาร
มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 24 – 30 ธ.ค. กรุงเทพมหานคร : สำนัก
พิมพ์มติชน.
- นิวัติ กองเพียร. (2541). **เชิงสังวาส กามรูปในภาพเขียนตามประเพณีที่มี
เสียงวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน

- บางกอกวไรต์. “10 เรื่องควรรู้เกี่ยวกับคัมภีร์เซ็กซ์ “กามสูตร”(2563). สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2563. จาก <https://www.bkkvariety.com/๓๖๓>
- ภาณุ บุญพิพัฒน์พงษ์. “Shunga ศิลปะเชิงสังวาสของญี่ปุ่น ในยุคสมัยที่เรื่องเพศไม่ถูกมองเป็นเรื่องลามก” (2563) สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2563. จาก <https://travel.mthai.com>
- ยุวดี. “ทฤษฎีความรัก Theories of Love” (2563) สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2563. จาก <https://teen.mthai.com/love>
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2557). “พินิจกามิกศิลป์” ในจดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายช่วย อำนวยการและประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม ราชบัณฑิตยสถาน. หน้า 4.
- วสันต์ สิทธิเขตต์. ศิลปะเพื่อการเคลื่อนไหวสังคม. (2563). สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2563. จาก <https://www.youtube.com>
- วารยา. ศิลปวัฒนธรรม. (2563). สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2563. จาก <https://www.silpa-mag.com>
- ศิลปวัฒนธรรม. กามสูตร. (2563). สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2563. จาก <https://www.silpa-mag.com>
- สมเกียรติ ตั้งนโม. ความเป็นมาเกี่ยวกับเรื่องโป๊-เปลือย-ลามก-อนาจาร. (2563). สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน จาก <http://v1.midnightuniv.org>
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. รื่นรมย์ ร่มเยศ : เทวดาแก้ผ้า. (2563). สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2563. จาก <https://www.matichon.co.th>
- หนึ่งธิดา. (2546). กุสตาฟ คลิมต์ (Gustav Klimt). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิราบ

- Dinhin, artchive. : **Egon Schiele**. (2563). สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2563.
จาก <http://dinhin2503.blogspot.com>
- Erotic. **Finding Knowledge Foundation**. (2563). สืบค้นเมื่อ 22
เมษายน 2563.จาก [https://www.facebook.com/
jadeencyclopedia](https://www.facebook.com/jadeencyclopedia)
- Geonni banner. “**Shunga Is Not Simply Porn**” (2563). สืบค้นเมื่อ
26 เมษายน 2563.จาก [http://atpeacewithpink.blogspot.
com](http://atpeacewithpink.blogspot.com)
- Jeanette Zwingenberger.(2001). **Egon Schiele**. new York :
parkstoneMGR Online. “เจ้าพ่อภาพเขียนอีโรติก” แห่งญี่ปุ่น”
(2563). สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2563. จาก [https://mgronline.
com](https://mgronline.com)
- Oporshady. “**ชะชูรโห วิหารอีโรติก ศิลปะกามสูตรแห่งการหลุดพ้น**”
(2563). สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2563. จาก [https://travel.mthai.
com/Timon Screech. \(1999 \). **Floating World: Japan in
the Edo Period**. London England: British Museum](https://travel.mthai.com/Timon Screech. (1999). Floating World: Japan in the Edo Period. London England: British Museum)
- Wikipedia. “**Shunga**”(2563). สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2563. จาก [https://
en.wikipedia.org/wiki/Shunga](https://en.wikipedia.org/wiki/Shunga)